

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 3 PEZETA

Bartzelona'tik ere bi izkuntzetako irakaskintza eskatzen dute katalandarrak

Bartzelona'ko "Institut d'Estudis Catalans"ek, bertako Akademiaren batera, Eziera ta Jakintza Minis- troari, gure Euskaltzaindia'k egin zion antzeko eskabidea egin dio. Gureak euskera irakaskintzan sar- zezala eskatu zion, erderarekin ba- tera. Katalanak, beren izkera gaz- telerarekin batera erakus dedilla eskatu diote.

Ez gera, beraz, bakarrik gogo onetan. Ta entzutekoak dira "Ins- titut" ortako idazkari nagusiak egin dituan azalpenak gai oni bu- ruz. Oraindik ezta zabaldu eskabi- de orren agiria; baiña bere sasoi- an jakinazoko digute, itzez-itz.

Katalan izkera, —esaten zaio Mi- nistroari—, Gobernuaren ikastetxe guzietan erakustea nai genduke, katalanera itzegiten dan lurralde osoan.

Gauzak bere giltzetan sartzeko neuririk egokiena izango litzakela, dio, Ramon Aramón i Serra jau- nak, katalanera irakaskintzan sar- tzea.

Au, jakina, gero irakaskintza katalanera eskeintzeko urrats bea reko bat izango litzake.

Elebitza edo bi izkeratan irakas- kintzea, arazo onen irtenbiderik ja- torrena izango genduke, izan ere. Euskaldun askori bezela katalan- dar askori ere gauza berbera gerta- tzen omen zaie: egunero katalnez izketan parra parra, ta katalanez idazten ez jakin. Ez al zaie gure arteko askori ori bera gertatzen euskerearekin?

Ezta, beraz, gaur arte bezela, ka- talana (euskera bezela), etxerako ta lagun artuen arterako bakarrik erabili nai. Ordua omen da ka- talan izketa edozer jakintzatarako gai dala agertzeko. Europa ta Ame- riketako Jakintza saillean sartzeko lotsarik ez duala, alegia.

Berandu omen gabiltz, baiña lo- tsagarria omen zan Liburutegietako Ikastetxean ere katalana jakitea ez eskatzea bertan ikasten ari zi- ranei. Ango Diputazioak ere bere

ikastetxetan katalan izkera era- kustea erabaki omen du. Giroa, onela egokitzen ari da irakaskin- tza ontarako, ta Ministroagandik ere, astiro bada ere, kontu au on- gi ikusia izango dala uste dute.

Onela itzezin du "Institut d'Es- tudis Catalans"eko Idazkari dan Ramon Aramón i Serra jaunak. Guretzako pozgarri da eske orre- tan lagunak agertzea beste lurral- detan ere. Gure Euskaltzaindia'k ordu ona aukeratu zuala dirudi, es- ke ura egiteko.

EUSKAL PINTUAREN II'GA- RREN SARIKETA NAGUSIA

Donosti'ko Albiste ta Turismo Gaztediaren Batzordeko lendakari dan Tomas Hernández Mendizaba- le'k azia erein zuan aurreko urte- tan, eta orain bete-betean dator Txapelketa au, Espainia barruan eskeini diran saririk aundienak sor- tuaz leiketa ontan irabazten dute- nentzat.

Lenengoak, 60.000 pezetako saria jasoko du; bigarrenak, 25.000 pe- zetako ta irugarren gelditzen da- nak, 10.000 pezetako saria. Sari- keta ontan, Euskalerrri osoko pin- toreak sartu ditezte, bai Bidasoz onuzkaldekoak, bai Bidasoz bestal- dekoak ere.

Lanak, Apirilla'ren 15'rako azal- du bear dira Albiste ta Turismo Etxean, Donostia'n. Arritzekoa da gure artean onelako sari aundiak sortzea, baiña ori, gure gaztediari eskerrak omen da. Albiste ta Tu- rismo'k antolatzen dituan Dantza- Jaietara erruz biltzen da jendea ta ortik ateratzen omen dute sari aue- tarako bear dan dirua.

Ta ederki dihua orainartekoa. 1965'garren urtean, 240 margo lan agertu zan.

Igaz, 348 lan, eta aurten geiago azalduko ote-dan omen dago otsa. Ba-da zerbait gure eskualde onta- rak. Orrela jaiotzen dira ertilari berriak eta ezagutu-arazi pintore gazteak ere.

EUSKERAZKO OLERKIARI "GIPUZKOA" SARIA

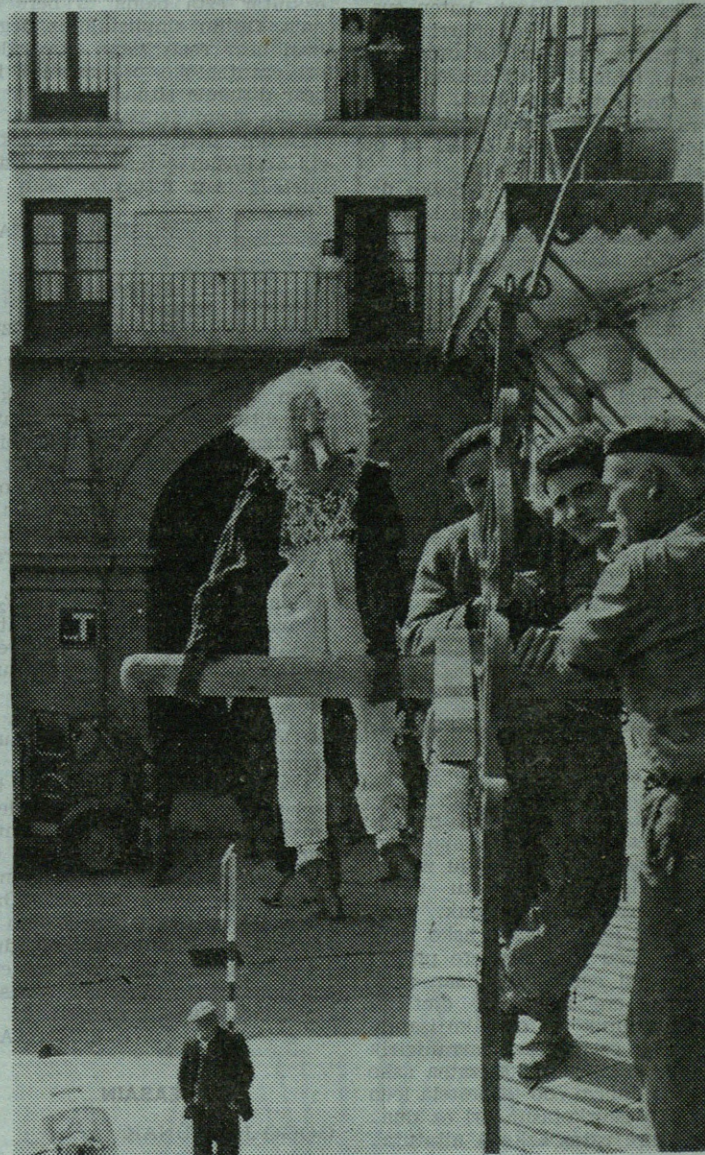
Agora'k antolatua eta Aurrezki Kutxa Probintzialak babestua,

- 1.^a—Olerkiak norberarenak eta argitaldu gabeak izan bear dute, ta gutxienez seireun bertso izango ditu.
- 2.^a—Saria 25.000 pezetakoa izan- go da.
- 3.^a—AGORA'k bere gain artuko du olerkiak arg'taltzea. Bai lenengo saria irabazten dua- na, ta bai arekin leian azke- nak gelditzen diranak ere.
- 4.ª—Olerki sortak sari gai ezpa- lira, sar'rik emateke gelditu ditek. Ontan ere, euskeraz- ko lanak kaltean dira. Erde- razko lanetan saria nai ta nai ez eman bearra diote nor baiti, ta gainera ezin ditek erdibitu
- 5.ª—Lanak Victor Pradera, 10. Donostira bialdu bear dira, bi ale bakoitzak eta mak'ñaz idatziak, Apirillaren 30'rako, azalean: "Para el Premio Guipuzcoa" jarriaz.
- 6.ª—Lanak agirian emango dute egillearen izen eta zuzenbi- dea.
- 7.ª—Saria Garagarrillaren 28'an, aurten, jakinaziko da agi- rian Donosti'n.
- 8.ª—Sortu ditezken zalantzak, el- karte antolatzaileak garbi- tuko ditu.

Bald'ntza auek berberak dira eus- kerazko Antzerki-Leiaketarako.

Saria 25.000 pezetakoa ta Aurrez- ki Kutxa Munizipalak emana. Ta beste guziak Olerki-Sariketarako bezela.

Ia noiz ikusten degun sariketa auetan euskera erderaren maillan. Orduan txalo joko diogu AGO- RA'ri.

Tudela (Muskaria zaarra), Aste Santuko misteriotan sartua dago. An- tziñako oiturak dituzte alde artan. Aiuntamentuko balkoitik aidean plazara jeisten da aingeru bat. Andre Marai'ri bidera irtetzera dator eta bide batez arpegiko zapia kentzen dio Ama Birjiñari. Eta berriro aidean gora galtzen da zerura bidean. Au Larunbata Santuz egin oi-dute, eliz-ikusgarri bezela. Ikusi goieneko argazkian.

Judas'ekin ere alako xelebrekeria egiten dute muskariatarak. Orra or- nola ateratzen duten Aiuntamentuko balkoira. Ta gora ta bera ibilli ta gero, su ematen diote barruan daramakin su-atsari ta bere esteak lertzen saizkio apostolu salduari.

Gaur beste aide batzuek ditugu elizetan, baiña eztegu lengo irudi oien ordezkorik asmatzen. Ez ote obe, gaurko aide ontan egokiago sartzen diran iduri ta misterioak sortzea? Gure erriak aldian aldikoa arkitzea bearrezkoa du. Euskalerrriko eliz-zaletasunak zerbait eskatzen du.

NAPARROA

MALDA-ERREKA'ko LAU ERRIETA

EUSKALDUNAK EUSKERAZ

Gure izkuntzak orain arte, ogeigarren gizaldi ontara arte iraun badu ainbesteko "ekaiztaldi"ren zear, ta beti aurrera ekin ba-dio, gu, "mende-berriko" gazte euskaldunok, nolataz aztu? nolataz lo egon? Euskaldunok, euskeraz mintzo bear degu! Ta ori gutxi da! Euskera'ri, erro-erroraño, kultura sartu bear zaio. Eta orduan, orduan bai, "zuaitzak, beren frutuetatik ezagutu ta bereixten ba-dira", erriak ere, beren izkuntza gatik ezagutuko dira.

Jatorri bateko izkuntzaren inguruan, ainbat adar sortu duanean, aldaketa bakoitzak kimu berri bat daraman berekin. Orta, adibidez, latinetatik sortu diran adarrak. Eta adar oiek ez dira orri edo orbel berdinez jantzi. Erderak berak ere, orta aldaxka nabariak, erri mintzoeran beintzat; Andaluzi ta Kastilla aldean, ez da berdin itz egiten, ta gutxiago Mexiko ta Arjentina'n. Gauza bera esaten al genezake ez dela berdin mintzatzen Londres'en ta Washington'en.

Enbor batetik orrenbeste adar berdingabeak zabaldu badira, zer esango degu, ez erroz ta ez jatorriz aldeko (famil'ko) ez dan euskerari buruz? Ezpairik edo dudarik gabe, euskaldunon ezaugarriak nabarmenena, orixe degu: euskera.

Be-benetan garrantzi edo inportantzi osoa du guretzat euskera'ren irauteak. Orma, pareta baten euslari sendoen, bere ofarrria dela ongi dakigu. Zenbat eta aundiagoa pareta, ainbat ta sendoagoa ofarrria. Onek uts egiten badu, ura lurrera dioja. Euskera ez zaitu ta galdu ezkeru Euskal-Erria, ez da Euskal-Erri.

Orrepatik, egoki ta bidezko da, gure alegin gartsuenak euskeraren ale jartzeak; bidezko ta bear-bearezko da euskeraren berpizte diridirsua amets izatea.

Al izateak baño nai izateak indar geiago baldin badu, ekin dezaio lanari ta goazen aurrera, bidea latza ta aldapetsua dela begiratu gabe. Gañera, ba-ditugu gure agintarien aldetik laguntzak ta erretasunak, ta oien bidez baliatu ta saiatu gaitezen lan egiten. Lana egin bearrak ta "bizkarrarri armatu" bearrak, ez gaitzartela bildurru ta atzerazi. Goazen aurrera!

Gortari Ugarte'tar Yon

GIPUZKOA

AZPEITI

BERTSOLARIAK. — Epailak 12 (igande) Urola ballerako bertsolari txapelketa izandu zan.

Amar bertsolari agertu ziran, denak berriak eta gazteak.

Juanzan jendea etzan asko izan, ta uste degu au batez ere propaganda gitxi egintzalako izan zala, ta baita ere zenbaitek diotenez "gaurkotatun" ez dualako izaten.

Gazteak ez dio ezer garrantzirik ematen oneri, baliteke izatea asko entzuten dalago edo ta bestela leen esandako gaurkotatun ori ez dualako. Gure ustez azkena aitatutako au dala agertzen dana, esango degu

EZKON-GAIENTZAT ITZALDIK

Aurten aurrengo aldiz izan dira urte barruan ezkondu bear dutenentzat eratuta itzaldi bereziak. Orañ artekoan ezkongai guzientzat egin dituzte, baña ezkontza laix ter dutenak kezka edo problema urregokoak nola dituzten, talde txikiagoan ta geiago sakonduaz bear auek azaltzea ongari ta garrantzi aundiko dala ikusirik, itzaldi auek eratuta dira.

Aurrerako urtean ere badute au egiteko asmoa ta ongi izango dala iruditzen zaigu, gazte auek euren sendi berrira eramaten dituzten ofarrriak, izango bai dute zer ikusirik gure erriaren etorkizunerako.

ZINE FORUM

Illean bi bider izan oideg u, "zine forum" izeneko film bat, elkarizketarekin.

Jende asko izaten da, baño esango degu ez dala berbezelaren ematen edo agertzen zine forumen izatea. Askotan negozio bat bezterik ezda izaten, zergaitik zine kontuan ikasi ez da ezer egiten, edo beintzat oso gitxi.

Au uste degu gaizki antolatua dagolako ta bere elburua aztu egin otedan gaude. Alegia formazio apur bat ara juaten diranai ematea, baita ere juaten diranak garrantzirik ez diotelako ematen an ikasi leza-kenari.

Orregaitik beste era batekoa izan bear lukela uste degu, ta au O.A. r.GI.ko zenbaiten eskuetan dago.

ITZALDIA

Illaren 10'an

Soreazu antzokian, 8,30 an.

Gaia: "Kultura ta gizona".

Izlari: Lekuona, apaiza.

Aurrengo adierazi bear degu, Andoni Lekuona, iru urtean Parisen "sociologia" ikasten egon danna degula, ta bere gaia azaltzean agertzen du orren ondorena.

Kultura definizioa egin zigun, personak daukan edo osatzen duan errian daukan jokabideak azalduaz, eta ez persona bakarra bezela jokatuaz, baizik talde bezela. Kultura duan bereizitazun garrantzitsua izkuntza dala esan zuan, eta au batez ere euskaldun kulturaren.

Oso atsegin izan zan bukaeran elkar-izketa, denon artean azalduaz, zergaitik Euskal-erriak izan ditun buruak, erbesteko errietara joan izan ziran, eta orañ ere iz dala gelegi egiten ez jakintsuen eta ez beste euskera eta Euskal-erriaren alde ere. Beste puntu bat erabilili zana, kultura ezkeriar edo ezkeriar ezta baida ta bere esan naia. Ontan sinplistik ez degula izan bear esan zigun eta galdera ori erantzuteko oso zabalki ikusi bear ditugula situazio guziak. Ontarako etzan denborarik izan.

Itzaldi auen bukaeran, ikaskizun eta argitasun bereziak, kultura gai onetaz izan ditugula, esan bear degu

EUSKAL-ZALEAK

ALTZA

Poz aundia izan degu Garizuma aldiko itzaldiek. Bidezkua zan bezela, gure goiko elizan eta beekuan, Errera'n, bietan, euskeraz izan ditugu. Izlari, Aita Inurrategi, prantziskotarra, eta Aita Zubiaga, jesu-laguna, izan ditugu, biak txit ondo, eta erriaren atsegin osora egin zuten beren lana. Bietan elizak bete-betiak egonak dira.

Errera'ko elizan ere euskerazko bi Meza baditugu igandeero. Le-nengua, 7'an izaten da eta 11½'tan bigarrena, biak euskerazko itzaldiek; eskerrak gure Erretore Jaun berriari alaxe erabaki dualako.

Martin Gainza Zubieta J. ill-berria degu; zaarturik gabe Jaunak eramandu Beragana, G. b.

Errenderi'n izan berria den bertsolari txapelketan gurea degun Unsainek txalo sutsurik entzun zun. Emendikantxe bialtzen dizkagu gureak ere. Ederki jardun zifian. Alaxe zioten guziak. "Gatzaduna dek orixe", entzuten nun nere onduan; ezagun dezu etzenduala lenengo saioa. Ezta azkena ere... Baldinbaitere! Zorionak, Unsain, bertsolari jaiuenetako orri!

ITXASTAR

BEASAIN

GOGO-JARDUNAK

Urtero bezela, aurten ere eta Garizuma'ri dijakion bezela gogojardunak edo ejerziziak izan ditugu gure. Eliz-nagusian, Tamalez ordea geienak erderaz.

Gauz onek, arrazoi bat badu berekin; alegia euskaldunak ez gerdela GURETZAT jarrita dauden Elizkizunetara joaten, batere saiatzen eta itzaldiak Euskeraz leku geiago bear lutekenean, gutxiago dutela. Talde bereziak gaztelaraz eman dira, alegia emakume ta neskatxentzat, mutil gazteentzat eta gizonezkoentzat. Beste aldetik Euskerazko talde bakarra edade eta modu guztietakoentzat izan da. Oso egoki legoke, Euskeraz ere talde bereziak eta aukeratuak izatea; bakoitzari dijakionetaz itz egin-go litzaloke ta, bañan ortarako Euskerazko mezatan eta gañontzeko Elizkizunetan, bizi gerala! adierazi bear degu. Gaur euskaldun asko joaten da gaztelarazko Elizkizunetara. Nere ustez libre da, nai duanera joateko, bañan nork bere iz-

kuntzan artzen duan kutsua beste bat da. Baliteke asko ta asko alogabekeriagatik joatea edo baita ere ikusiak izateagatik joaten diradelako Meza bat edo beste bat entzun ajolarik gabe jarrita egotea. Bañan ez da ori bakarrik.

Gizonak gizartearekin ditun bete-bearrak kontuan artu bear dira. Euskaldun batek gaztelarazko Meza bat entzutearekin pekatu egiten duanik ez det esaten bañan Euskerazko joan al deikela gaztelarazko joaten danean Erriaren izkuntza-piztutze bati kalte egiten dio zergatik Euskeraz diraden Elizkizunetan jendea ugari azaldu ezkeru gogo jardunak, dotriña eta abar obetogo zabaltzeko ta bereizteko bidea legoke.

Itz gutxitan Beasain'en Euskaldun diranak Euskal Elizkizunetara joan ezkeru, Gogo-jardunak malla bakoitzarentzat antolatuko lirake (gizon, emakume, mutil, neskatx eta abar...) eta bakoitzak askozaz ikasketa oreak egoki litzuke. Bañan bitartean Euskeraz dagon aste bakarrean azaldu bear degu. Zenbat eta geigo ainbat obe, ugaritasunak bereizkuntza ekarriko bai liguke.

LUISTARREN BATZARRA

Mutillan gogo-jardunen bukaeran egin oi da Lendakari aukera eta aurten ere orrela izan da. Tamalez berrogeitamar Luistar besterik ez giñan bildu. Bostegun izango gera eta amarreko bat batzarrean. Bañan ala ere egin gendun.

Lenengo aurreko urtean Lendakari izan dan Ramirez gazteak kontu guztiak aztertut zitun. Gure zuzendari dan Mitxelena'tar Patxi apaizak alkartearen egoera azaldu zigun. Au ere tamalgaria. Luistarrak daukaten gelara 14 urtetik 18 bitartekoak joaten dirala geienbat eta txikizloko asmoakin. Orduan pixkabat zuzentzearen lana ematea erabaki zala eta antzerki bat (erderaz) antolatzekotan ziradela. Gauza auek ikusita Lendakari gazte bat aukeratzea ondo iruditu zan eta aukeramenen Trinakdo irten zan garaille. Oso gaztea da bañan lan auetarako egokia, oitua eta iaioa. Zorionak bada eta bultzaizo berri bat eman dezaiozula. Iloroko saria 5 pezetara ipotzea erabaki zan bañan zuzendari berriak onartu bearko dute.

BERGARA

LETAMENDIA'TAR JUAN ANTONIO APAIZAREN GARAITZA

"KIRIKIÑO" euskal-idazle ospetsuaren omenez ipui-sariketa bat Bizkaia'an eratu da, eta "KIRIKIÑO" sari ori, Bergara'n ondo eza-guna dan LETAMENDIA'tar JUAN ANTONIO Angiozar'en Apaiz dagonarentzat izan da.

"JOXE PROLETARIO" izeneko ipuia aurkeztu du eta esaten dabenez, oso polita izan bear du.

Euskal-ikasleok gogo aundia degu ipui ori irakurri ta ezagutzeko eta uste degu D. JUAN ANTONIO'k ez gaituala utziko gogoarekin.

Zorionik beroenak euskal-ikasleon aldetik LETAMENDIA Apaiz jaunari.

AITA DOMEKATARRAK

Bergara'ko Aita Domekatarrak ere, euskerazko irakastaldiak eratu dituzte; euren ikasleentzat dira geinbat ere, baiña kanpotik inork joan nai badu, pozik artuko dute.

Bi sailletan berezi dituzte ikasleak eta astean iru aldiz ordubate inguruko euskal-ikasleak ematen dizkie.

Bergara'ko euskeltzale guziori oso pozkarria izan zaigu Aita Domekatarren erabagi ori eta gure zorionik beroenak ematen diegu.

EZ DOK AMAIRU

Emen euki genituan Otsailla'ren 3'an, talde osoa, txalaparta ta guzi etorri ziran, eta euren izen aundiari eusten jakin zuten.

Entzuleak berri, ondo mereizitako txalo beroak jo zizkien eta izan ziran an, lau edo bost, abesti mamintsu aiek zinta magnetofoniaruan ipintzea. Guza ori esandako tokian ipintzeko Ormazabal jaunak izan ditu bere buru auste ta lan ugari. Baña ba-dirudi ia gauzak zuzenduaz dijakela bear diran baimenarekin. Ba-dirudi gauza laister egiña ikusiko dala. BELAR'erako bide zabala egiten, zerbait uribarritarak lagundu diote AUZO-LANEAN. Baña ala ere, biar edo etzi gauza ori egiña ikusten danean,

Ormazabal jaunari zorko zaio geien gauza orren egitea.

Bijoakio Ormazabal jaunari gure zorionik beroenak.

Ander Donearen Anaitasun edo Koperatiba'k, OLA deritzaion alderdian egiten ari diran lenengo-ko 100 etxe, ia bukatzen daudela esan genezake. Oiek bukatzean beste 100 asteko ta egiteko gertu dago KOPERATIBA. Etziran bere alakoan asi etxegintzok. Naikoa traba ta eragozpen izan zuten aurrera, au zala ta bestea zala; baña oraingoz beintzat aurre dijoaz. Ikusten denez beintzat, gauzak oso garbitu gabe egon bear dute. Aiumentua'k, baimena eman zien Andres Donearen Koperatibistari etxeak egiten asteko. Len esan detan bezela, 100 etxe ia bukatuan daude eta beste 100 edo geiago egiteko pres daude. Baña zer gertatzen da bien bitartean? Koperatiba'k erosi ta daukan lurren-inguruko beste lur jabeak, Aiumentua salatu dute, bear diran legeak bete gabe eman diela baimena koperatibistaei etxeak egiteko.

Lur jabeak, auzira jo omen dute. Iruña'ko epaitegiak erabaki bear omen du, arrazoi noren alde dagoen. Jardunik asko izaten dira etxeak bear dirala-ta.

Baña etxegintzan asitakoan, errestasunak baño geiago sortzen dira traba ta eragozpenak. Noiz iritxiko ote gera, orrelako gauzak auzitegiara joan gabe, norberan artean konpondu al izateko eguna? iPolbora autsen usala ta bizitasunak dirauen artean, ez da erreza izango beintzat!

Erri ontako Euskeltzaleak ere ez daude oso lo. Ume txikientzako Euskal —ikas tola gertatzen ari dira. Ikasotia oietan irakasle izango diran bi emakume, Donosti'n, gertatze ari dira. Orretarako batzor de bat aukeratua dago, eta batzorkan artu zituztenak.

Oso ondore bikaina iritxi zuten errian eta guk eta baita beste askoak ere, pozik ikusi ta entzungo genituzke berri. Ala izango ote da?...

"ERNAI"KOAK

Azkenekoz, Otsailla'ren 19'an, Urretxu'an izan ditugu "Ito edo ezkondu" emanaz.

Andik eldu zaizkigun berriengan-dik kontu ateratzen degu Urretxu'arrak jostatu ziralta antzerki parre-eragile onekin.

Antzezleriak berri pozik etorri ziran, lenbizi Urretxu'arrak ederki erantzun zutelako, eta bigarren, antzerki-jaietan oitura dabenez. Aita Pasionistak eratzen dituzten antzerki-jonetan oitura dabenez errifatu zuten bakallau bat eta irten zitzaion gure antzerliari bati, Gabilondo'tar Markox'.

Bakallau onekin (bost kilo inguruko), andik egun batzuetara, sail guziak egin zuan aperi eder bat.

Orañ beste antzerki-gai baten saioak egiten astekotan dira, ia gure erriko Pasko-jaietarako beste antzerki polit bat gertatzen dezuten.

BESTE ERESI JAI BAT

Aita Domekatarrak eratuta Otsailla'ren 25'an. "Salon Novedades'en", Bilbo'ko Auspo-soifulari taldea izan zan, eta beren zuzendaria Loroño'tar Josu (ondo ezaguna).

Eurekin batera, Plazentzia'ko "Nubay" irukotea aurkeztu zan; euskal-musika eta klasikoa eman zuten, eta guz'ok entzun zituzten txalo bero-beroak.

Zer esanik ez dago, bi emanaldietan "Salon Novedades" zearo beteta egon zan.

LOREBIDE

ONATI

Urrutikuskin edo telebisioak dirala bide, erri ontan zer esan asko nabaitzen zan jentearan artean. Toki batzuetan ondo ikusten dala eta beste toki batzuetan oso gaizki edo ta nolabait. Gauza ori zuzentzeko ta telebis ori dutenak, denak obeto ikusi dezaten, Ormazabal'tar Bizente'k, asmo bat artu zuan. Artzeko edo receptor bat, Aloña mendiko BELAR deritzaion ingude orrek badiardu orretarako bear diran gauzak zuzentzen.

Betorkigu lenbait-len, gure gaztetuentzako Euskal-ikastolak. Ondoren aundiagoentzat etorri ditezzen.

Gaxo aldi gogor batek elduta, gure lan eta Euskeltzale zintzoa dan Igartua'tar Julian, Donosti'ke gaxotegi batean arkitzen da. Lenbait-len ongi sendatuta, gure artean ikustea opa diagu.

Arrazola'eta Gotxikoa'tar Leandro Apaiz jaunak, berrogeta amar urte dirala lenengo meza eman zuala-ta Urrezko eztaik izan ditu. Igartua'tar Bartolo'eta bere emazte Urzelai'tar Juanita'k, berri, ogeta bost urte dirala ezkondu ziralta ta ZILLARREZKO eztaik izan dituzte. Bijozkizute danoeri nere zorion agurra.

ERRIZALE

GETARI

ANTZERKIA DALA TA...

Entsailoa oukatu da. Gaurkoa oso motxa izan da, ta guziok amarratarako kalean gera. Ala ta guziz, nere lagunak dio:

—Aspertuta natxiok mutil. Bazamazkigu lau ilabete, egunero, egunero...

—Bai, Markox, ba-zekiat —diot mostuaz— ta egunero, egunero, gauz bera esaten ari aiz.

—Izan ere...

—Izan ere, ez al da ala— Biok parre egiten degu. Antzerkiko frase bat erabili det.

Andik ordu ta erdira Getari'ko bar batean oraindik izketan ari gera:

—Izkera garbiagoa, baña jesto nabarmengabea bear dek. Itzari eman bear diok indarra. Ez alitaz iruditzen?

—Zer dirudizu? Zer egin nezakea esaten didazu? —jolasten du berak obrak daukan itz batzuekin.

Urrengo eguardian, taldeko nexka baten dendan, bost lagun gaude. Antzerkia gora, antzerkia. Auxe ere xelebre da. Danok aspertuta gaudela, ta beti antzerkiatza izkera, berarekin lotuta, kurpili bat bezela bueltaka bere inguruan. Ta frasearekin zer esanik ez, usategabean datorzkigu mingaifera.

Idazlan au bera ere frase oietako batek eragiti azi dit. Lo egin ezinik arkitzen nintzan gaur ga-bean, ezin lorik egin!... (une artan gertatzen zitzaizana, noski).

Teatruko itzarekin jolasteko oitura au, euskerazko antzerkiak egin, ta taldekoen artean beti euzkeraz itzigiten degulako da. "Koldobika, mañana a las nueve ensayo" esaten dutenen artean gerta ezin ori, noski, naiz ta lan auetan onenak izan.

IRIZABAL

PASAI DONIBANE

IPUI, BANAN EGITAZKOA

Ikastolaren bitartez gure umeak, guk ibilli oi degun baño euskera aberatsagoa izango dutela, gertara onek azaltzen digu.

Ikastola joaten dan umetxo batekin arkitu nintzan, nere etxeko atarian. Umetxoak au galdetzen die:

—Joseba, nora zoaz?

Besoan artu nun eta "Pasai Antxo'ra nioja" erantzun nion, muxu aundi bat emanaz.

—Eta... nola joango zera?, berriro galdetu ziran, umetxo zoragarri arrek.

—Motorra artuko det, esan nion. Umetxoak, bere begi garbi aundi aiek irikita, zuzendu ziran esanaz: "Motorra ez da esaten, itxas-ontzi baizik".

Zer erantzun eznekiela gelditu nintzan, eta besoetan arturik, esan nion: "Eskerrik asko, Aurrene".

Umetxoan an dioja berri jolastera, ezer gertatu ez balitz bezela... Jauna! zabaldu ditezela euskalerriaren zear ikastola berriak, gure izkuntzaren onerako.

"EZ DOK AMAIRU" TALDEA

Donostiko denda batzuetan jarri, diskigute "Ez dok amairu" talde-

(8'garren orrialdean jarraitzen du)

Zeruko Argia

Zuzendaria:
JOSE IGNAZIO GABILON-DO PUJOL

Naparroko-Kantuari ta Aragoiko Kaputxinoak argitaratua.

(Carlos III, 22. Pamplona)
DONOSTIA'n

Oquendo, 22; tel. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa ... 150 pta.

Aidez artu nai bada, galdetu.

Bizkai'ko ta Gipuzkoa'ko Diputazioak..... zer?

Azkenaldi ontan, Naparroa'tik datozkigu aide garbiak. Ango Diputazioak, eman dizkigu egundoko ikasbideak, euskerari buruz. Ezta gitxi eskoletan egiteko artu duan eguneroko ordu erdi ori euskera erakusten.

Tolosa'ko Aiuntamentuak ere, bere euskal-ikastola zabaltzeko asmoa agertu digu. Baiña ortik kanpora, kanposantu bat dirudi gure Gipuzkoa ta Bizkai'ko eskualdeak.

Euskerak, gure artean, Naparroa'n baiña bizi geiago izan du oraifarte. Gu izan gera, euskaldun-euskaldunenak bezela ezagutuak lengo urtetan. Baiña orain, Naparroa zaarrak artu digu aurea, ta onela ba-goaz, lotsatan gelditzeak izango gera gipuzkoar eta bizkaitarrok. Euskal Liburuaren Azokak egiten diranean ere, ikustekoa da Naparroa'ko Diputazioak azaltzen dituan liburu mardul eta jakitez beteak!

Gure Diputazioak, ostera, beren Actak eta juxtu-juxtuko lanak erakusten dizkigute beren etxoletan.

Au onela joan ba-da, aurrerantzean eztegu onela utzi bear. Naparroa bere alegiñean bakarrik gelditzen ba-zaigu, gure lotsak eztu neurririk izango. Euskalerriko alde guziak, beren gizontasuna ta jakintza arreata erakusteko ordua dute oraingo au. Lozorroa luzeegia joan zaigu ta gure izkeraren egoerak eztu itxoiteko astirik. Negargarriak dira gure artean sortzen diran «presupuestoak». Edozer kaikukeri babesteko alako sariak eta dirulaguntzak eskeintzen dira gure artean. Euskal-Jakintzarako, berriz, eztegu dirurik.

Zerbait esnatzen asiak gera, bai. Euskaltzaindiak Albiste ta Jakintzako Ministroari egin zion bere eskabidea, euskera irakaskintza mailletan sartu zezan. Naparroak, bertako eskoletan euskerari leku egin dio. Tolosa'ko Aiuntamentuak ere, bere eskola zabaltzeko du.

Ederki da ori guzia, baiña gutxitxo egin bear dan lanaren aldean. Banaka asi dan lana, Euskalerri osora zabaltu bearra daukagu. Gipuzkoa, Araba ta Bizkaia'k ere bere jaikia erakutsi bear dute Naparroaren antzera. Gure errietako Aiuntamentuak, Tolosa'koaren bidea artu bearko dute.

Erri osoa kezkatu bear degu egiteko onekin. Batu bitez gurasoak erri bakoitzean eta probintzietan. Bildu bitez intelektualak, gure Unibersidade ta Institutotako ikasleak, ta azkenik erri osoa jarri dezagun deadar batean. Trumoi aundi antzera jo dezagun gure diputadu ta Aiuntamentuetako agintariengana, eske oiek indartuaz gurearekin batean.

Dei bizi bat egiteko ordua iritxi zaigu. Gure agintariak ezin dezaigukete entzungor egiñaz erantzun. ZERUKO ARGIA'ren irakurleak, errietako gure herri-emailleak, giro ori arrotu dezakete beren inguruan eta bakoitzak duan lagunartean.

Jo dezagun, ba, ez banaka, alkartuta baizik. Euskaltzaindia, Naparroa'ko Diputazioa, Tolosa'ko Aiuntamentua ez ditezela iñoren erantzunik gabe gelditu. Gure eskea, Euskalerri osoko eske biurtu dedilla. Ikus dezatela mundu guziak erri osoa dala eskean. Eske alkartu, indartsu ta zuzen ori ezin bazartu dezakete gure agintariak. Mundu guzira zabal dedilla Euskalerriaren gogo bizia.

POLEMIKA

"Bere etorkizunari begira,,

Gure izkuntzaren inguruan zenbait idazle bizkor eta pentsalari burutsuek elkarizketa ta eztabaida kilikagarrria ondutzen ari zaizkigu.

Olaetxea J. B. apaiz jaunak Donostia'n emandako itzaldi batek eman zion asiera. Ondoren Juan San Martin'ek "ZERUKO ARGIA'n azaldutako erantzupena etorri zan; eta toki ontan bertan Carlos Santamaria eta beste lankide batzuek beren iritziak gai berari buruz agertu dituzte. Mugaz bestealdean Hernandorena erne ta argiak ekin dio bere aldetik "Herria" astekarian. P. Lafitte aspaldi esandako asmoak gogorazten dizkigu. Eta ez ditu aipa gabe uzten Ortega Gasset, Unamuno eta beste jakintsu askoren opinio ta aburuak prolema orren zuriketan. Alegia: euskeraren indarra ta balioa nolako diran; euskerarik gabe Euskal-Erria'k bere nortasuna galduko lukeala eta abar.

Izkuntza ez dala guzia ta au galduagatik gure izaeraren ezaugarri beste agerkaiaik —etnia, lurra, historia— gelditzen zaizkigula diote batzuek; besteak, aldiz, euskera nai ta naiezkoa dugula erri bezela bizi al izateko. Eta euskeraz mintzatzeaz utziko dugunean jgureak egin dualal: ez gerala ezer; ez gerala nor.

Auzi mingarri ontan erabaki bat ematea ez naiz auzartzen, baiñan gure irakurleok artzeko problema katalan idazle batek zer dion, J. Tomas Cabot'ek ain zuzen "Cuadernos para el Diálogo" erdel aldizkarian... emen aldatzera noakizute:

Cabot jaun hori bi izkeradun idazle dugu: "escritor bilingue" bere buruari deitzen dion eraz. Noiz gastele-raz eta naiz katalaneraz asko idatzi duana.

Izkuntza ideien serbitzari bear duala izan beti, pentsaera adierazteko bidea: ta au dala lenengo esaten duan Candel adiskide erdelzaleari... Cabot'ek bere barne-asmoa azaldudurik onela erantzuten dio: "Izkuntza galtzeko zorian ez dagonen, bail Baiñan bai katalan-darrentzat-eta areago gu euskaldunentzat— Ez! Besterik da. Gure mintzaira erori baztertu ta ta zokoraturik daukagulako. Gere erruz, geienean, esango nuke. Baiñan goazen aurrera. Au onela dagon bitartean, Cabot jaunak darrai, gure eginkizunik nagusiñena, gure izkuntza sendotu, indartu ta iraun araztekoa dugu. ¡Derriorrezko bear ersimena!

Gure asmorik biziñena, gure bizitzaren arrazoi bakarra orrexek izan bear du.

Orregatik katalandar zintzo guziek azken urteoietan, Julian Marias gaztelar maisuak oartu duanez: iñoiz ez bezela katalaneraren aldeko burruka ta erasoan diardute. Lan ortan leia dira. Bere etorkizunari begira dau-de, bat egiñik. Bai ba-dakite katalan izkeraren aurrerapena Catalunya'ko erriaren aurrerapena ber bera dala. Au garbi nabaitzen dute.

Gu, euskaldunok esan al dezakegu beste orrenbeste?

ANTONIO M.ª LABAYEN

EMAKUMEA TA EKONOMI MOLDEAK

Emakumeak, ba, ez du promozio. natuko, baldin produkzioan neurri sozial aundi batez parte artuaz, etxeko lanak minimo batera biurtzen ez baditu. Eta au, gaurko industri moldean ez da posible, emakumearen lana onartu ezetzik esijituaz, etxeko lan pribatua industri publiko batera biurtzea joera bai du. Eta industri molde onen kontradikzioak, emakumearen egoe

ra oraindik astunago biurtuko luteke. Promozia ez dugu garatuko, baldin gizon-emakume alkarturik, oinarriko egoera sustraitik aldatzen ez badugu. Gai oni buruz, beste edozein jokaera, zaiñak lurretik at ditudan zugaitza, adarrak txertatuaz berpiztuko dala pentsatzea litzake.

JOKIN APALATEGI

ITZAK..... ZER?

Nere aurrean aur bat, jostatzen ari da. Oraindik ez daki itz egiten, baño bein edo bein itz bat esaten du: AMA. Beren ganako maitasun eta sentimentuak itz ortan dijoaz, oraindik ez bai dago munduko lizunkeri eta gezurrekin naastuta. Beti uste izan oi det itz egitea barruko sentimentuak azaltzea zala, sentimentu oiek adierazteko era bat, baño une ontan bildur naiz okertuta ibilli ote naizen pentsatuaz. Bestela, ezin diot nere buruari, erantzun bat eman, ainbeste ustelkerien aurrean. Zenbat eta zenbat itz... utsak, esan-nai gabekoak. Ta or gabiltz edozein lekutan, batere kupirarik gabe edozer gauza esanaz, oitu egin gera, esaten eta aditzen. Baidirudi ez gerala gu itz egiten degunak, ez degu ezer jartzen itz oietan. Batere jabetasunik gabe mintzatzen gera, gezurra eta aundi-naia azaltzen da askotan. Ez gera jatorrak gure mintzo eran. Sarritan esaten degu, kristauak gerala. Oartzen ote al gera zer esan nai degun? Itz orrek bakarrik zertara beartzen gaitun, konturatuko bagiaña astiroago ibilliko genduke. Oiturak garamazkite eta itz egiten degu; obe litzake ixilduko bagiaña, ainbat gauza uts esan ordez. Noiz arte jarraitu bear degu era ontan? Asko esatea ez balitz, indar guzia itz egiten galtzen degula esango nuke. Iñoiz ez al degu aitzen deguna siñisterik izango? Naiz eta esaten degunak miñ eman, esan dezagun pentsatzen deguna edo bestela ixildu gezurra esan baño lenago. Gaixotasun au nabarmen da alderdi guzietan eta giro ontan gabiltzan bitartean oso zalla izango degu ezer aurrera eramatea. Mundu beste erabatekoa litzake, esaten degun guzia sentituko bagenu.

KARMELE

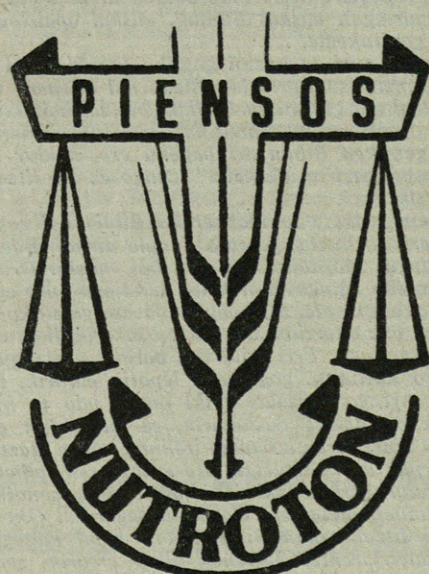
EUSKAL ABESTI BERRIEN IRUGARREN JAIALDI ONDOREN

(10'garren orrialdetik)

da aundia sortu zuala antzokian. Asiera samur baten ondoren, gaitzen ari da "Ritmoa" ren eragiña, oso gaurkoa dan aide batera joaz. Onek itzak ditu moteltxoak eta eragabeak. Ala ta guziz ere, aukerakoena dala uste degu, eman nai izan dan erestankerarako. Au gure-gurea dan iritzia besterik ez da". Beste gauza batzuek kontatu ta gero, onela jarraitzen du idazten: "Txaloka saritzen dute abesti txalpelduna, Mari Lourdes Iriondo ta Benito Lertxundi'k abestua. Biak "Eztoz amairu" taldekoak". "Kantu-adierazpenik onena beze-la jotzen da Juan Libarona'rena. Au, Bilbo'ko semea degu". "Aitatzekoa da au ere: "Elgorria izango da" ta "B'bo'ko Ilargia" abestien egilleak, amaialbak dira.

Ta arritzekoa, arek "ye ye" abestien aidea eman dio bereari. Alabak, ostera, aide astirokoa ta "blue" tankerakoa eman dio bereari". — oOo — Auek dira gaur jasotzen ditugun iritziak. Ta orain gure aldetik eskari bat egiten diegu Jaialdi oietan entzule izan diran guziei: Gauza eziaña al dute beren iritziak guri bialtzea? Naikoa litzake iritzi ori emateko "kuartilla" baten luzera. Ez luzeagorik bialdu. Ori bai, bakoitza bere esku da, naiz aldeko, naiz kontrako iritzia emateko. Pozik artuko ditugu, beraz guzior iritziak, gure gauzei argi ta indar berria txertatzeko.

ALTZARTE

PIENSOS

NUTROTON

INAPESA

CARRETERA ZARAGOZA 3 Y 5

TUDELA (Navarra)

Euskalerri osoan, pentsu auen zabaltzailleak

Eliza, ta Euskal Biblia

Frantzisko Xabier Kintana'ri erantzuna

Irakurri dut, adiskide, "Noizko Euskal Biblia?" izenaz, asteroko ontan idatzi duzuna (209 zen. otsailak, 26). Ao-zabalka gelditu naizela ezin uka dezaket. Ez da leenbiziko aldiz emendik Eliza salatzen duzuna. Oraindik gogoan dauzkat, aspalditxo dela, jaurtiki zenitun "Zergatik?" galdera zorrotz-salatari aiek. Erantzun ere, nolorebait erantzun zizuten. Zu, ordea, leanean tinko zaude, ziurki.

Nere jardun au biontzat doa. Ez natorkizu eztabaidarako asmotan. Utikan! Arlo ontan nere iritzia oso bestelakoa dela azaltzera baizik.

Badirudi, zure ustez, euskerak ez duela Eliza beste etsairik. Elizari bizkarretaratzen bait-diozu, agi denez, gure izkuntza zaar onen zorigaitz guzia. Euskera gero ta atzeragotzen dijoakigula-ta, Elizari egotzi zenion okerra. Errioxa ta beste lurralde zabal batzuk aren ajolagabekeriagatik galdutako omen ziran euskerarentzat, aiaturiko salakuntza artan garbi-asko agertzen zenuenez. Euskerazko Bibliarik ezpadugu, edo-ta ikastetxerik ezpadago, ona zuk eskuiko beatz ori luzatu ta erruduna izendatu. Onenbestez, esan liteke Elizak nai izango balu, besterik gabe, euskerak balukela Arri-Arotik guregananoio tarte bezin bizialdi luzeal!

Tartetan onela diozu: "Eleizak ez du gugatik min eta ardura aundirik...". Ta au: "Ez ahal da lotsagarria ta gorrigarria Eleizak guganako duen ardura eza?". Afrika'ko beltzei bai, "guri, oster, jaramonik be ez". Ta beerago: "Eleiza salatzen duk hemendik".

Iz eta esan gogorrek eta mingarriak, adiskide. Egizkoak ote? Nik besterik uste dut. Elizak badu kezkarik Euskerariarentzat, badu ardurarik. Bete izan du, ta orain ere badu, ta Euskerria bizi deño izango du.

Nolatan egiztatu nezaken? Liturgia-berritzea etorri zaiguneko, ez al du Elizak euskal erriarako euskera onartu ta erabiltzeko agindu, erdel errietan erdera bezin azkar? Erabaki au, "gugatik" kezka ta ardura ditualako artu zuan. Egi au uka al ditek? Ni bizi naizen alderdi ontan (eta beste tokietan ere berdintu gertatzen da), euskaldunok badugu aukerarik gure kristau-eginbeurrak euskera atsegin entzunaz eta erabilliaz bete ditugun: euskerazko mekaz, eta abar.

Gaiera, Elizak euskal erriari beti euskeraz itzezin dio. Orain eta leen. Mendez-mende Zergatik ori? "Guganako" ardurarik eduki ez dualako? Ta zenbait apaiz arazo ontan beren eginbeurrak betetzen ezpadute, ori ez da Elizaren errua, apaiz oienera baizik. Elizaren naia ta irakatsia, gure egunotan bereziki, arras bestelakoak dira. Apaiz ajolagabeak beti izan dira, badira ta izango ere bai. Ta arduradunak, ez? Arreta biziz egiteko au burutzen dakitenak, ez? Aitatu nitzizuke, gaur berton, borroka gogorretan murgildurik bizi diran apaizen izenak!

Baian, orain Elizak diardugu, eta apaiz batzuk soil-soilik, olakoak naiz alakoak, erri ontoakoa naiz angoak izan, ez dute Eliza osatzen. Bestalde, Eliza kristau guziok egiten bait-dugu, utsunerik eta utsegierik balitz, bidegabez taldetxo bati sorbaldaratu gabe, guzien artean banatu bear lirake.

Elizak mendezmende Euskerriari euskeraz itzezin badio, ta gaur-egun ola egiten badio (egi au inork ezin lezake uka, Kondaira ukatu gabe), oritk berez-berez datorkigu ondorioa auxa dugu: Elizak, zearka izan bada ere, euskerari bizi ta indarra eman dizkiola, gaur ematen dizkion bezela. Nik enuen mutikotan eskolan itzik euskeraz entzun. Baño, bai, elizan; kristau-ikasbidea, ta abar gure izkuntza utsez izan bait-nitun. Nere gurusoak eta ELIZAK irakatsi zidaten euskera, ez bestek. Oiek orrela, Euskerriak irauteko bear izan dituan bizi-indarra ta arnasa, geien-bat Elizagandik jaso dituela esango nuke nik. Nundik, bestela? Asko iritzi ontakoak ditugu: Elizagatik izan ezpalitz, gure izkera aspaldi galdutako genuela. Eta orobat Euskerria, euskera gal dedinean (ai, oker banandil), egun artantxe deuseztuko bait-da gure erria. Ez, bada, esan Elizak "jaramonik" ez digula egiten. Alkarte edo lagunarteei gagozgiolarik, euskerarentzat eta Euskale-rrirentzat Eliza bezin bizi ta indar-emalle ta euslerik nekez arki zenezake.

Ar dezadan orain eskuan zure matazaren aria. Goazen euskal Bibliara. Olabide,rena etaizatu atsegin. Aspergarria ta ulerkaitza dela diozu, "sabin-tiarrentzako egiña, ez Euskal Herriarentzako". "Sabintiarrek"ez al dira Euskerrikoak? Enekan!

Olabide'k euskaldunentzat idatzi zuan bere liburua, ta euskaldunak irentsi ezin badute, erru guzi-guzia Olabide'rena ote da? Ala, euskal erriak, denagatik dela, bere izkuntza ezer landu ez duelako ere bai? Berdintu gertatzen da Orixe'ren "Urte guziko Meza-bezperak"izeneko liburu bika-narekin: euskaldun askok ezin ulertu. Bizkaia ortan badauzkazute Kere-xeta jaunaren "Eguneroko Meza" liburu ederra, "Barri Ona", ta abar. Baian, amaikatxori entzun izan diet inñolaz ere ezin dituztela irakurri. Zergatik? Euskeraz daudelako. Euskal liburuak saltzen maiz ibillia naizen au, aspertuta nago era ontako erantzunak entzuten: "Erderazko balitz, erosiko nizuke; baiñan euskerazkoa ezin dut leitu".

Ona, ziurki, gure erri onen zorigaitzik aundiena: euskerari dagozkio-netan, ez-ikasita ta ez-jakiña dugu. Oker izugarri ta negargarri au Elizari egotzi bear ote diogu? Ez, alajaila! Elizaz eta Bibliaz kanpo dagon arazoa duzu. Ni ziur nago, Kondaira beste bide batzuk urratuz eta zabalduz etorri izan balitzakigu, gaur-egun euskal Bibliak, euskal apaiztegiak eta euskal ikastetxeak izango genitukeala.

Ez dugu, tamalez, zuri ta guzioi gogoko litzakiguen Biblia errikoi-rik. Egi gordiñal Ez uste izan, orratio, Elizak nai duenero ta sakeletik bezelatsu atera lezazkela era guzietako Bibliak, beltzei naiz txuriei, euskaldunai naiz erbestekoei, noiz-nai ta zenbat-nai eman dezaizkien.

Bestalde, opa genuen Biblia ori bagenu ere, beldur naiz euskaldun geientsuenentzat "aspergarri ta ulerkaitz" izango ez ote litzaken, aiaturiko egoera beltz orregatik.

Ez dakit zein erako edo idazkerako Biblia nai zenuen Euskale-rrirentzat. Garbikeria, beintzat, gorroto duzula dirudi. Ederkil Garbikeria gaitz beldurgarri dugu. Mordolokeria ere bai, noski. Oraindik ikusteko dago zerk egin dion edo egingo dion kalte aundiago gure euskerari: garbikeriak ala mordolokeriak, eta zorioneko (ala zorigaitzoko?) "h" ori erabillia bearrak. Ori geroak aitortuko du. Auxa baakrrik diotut: Euskaldunok erri ttipi bat osatzen dugu. Erri ttipi au, barnez eta inguruz, albeotako arrotz-jakintzak edo kulturak, gogorrean lepotik eldurik, itotzeko zorian bezelatsu daukate. Areago: errialde txiki ontan jaio ta bizi diranetatik, eunek onenbestek ez dakite euskerarik, ta euskaldun diranen artean, esateko inork ez du ikasi beren izkuntza irakurtzen eta idazten. Oiek orrela diralarik, geren buruak euskaltzaleztat eta euskeraren salbatzalletzat daukagun zenbait, emen ari gera zozokerizko jardunetan, leendik ditugun oztipoen gain beste batzuek metatzen. Gaitz nardagarria! Oker ori, adiskide, zuri atsegin izango litzakizukuen Bibliarik-eza baño kaltegarriago ez ote izango, gero, Euskerriarentzat? Denok alkar arturik, zergatik ez dugu gaitz ori zokoratzen, eta euskerarentzat eta Euskerriarentzat bizigarriago ta eragingarriago lirakenetara jotzen? Onelatsuko liskarretan ari omen ziran latin-zaleek, izkuntza au errikoen agotan deusezten eta iltzen zegoen bitartean.

Zure idazkiek beste ainbat oarkuntza gogorazten dizkit, Esanak esan-da, ordea, aski begiku.

Bukatu baño leen, eskari bat egingo nizuke: Pakean utziozu, otoi, Aita Santuari, naiko buruausterik baduela uste dut-eta. Beste au ere bai: baduzu zure iritzia emateko eskubide, nork-nai bezela. Bidegabez, baño, inor salatu gabe.

Zerbait mingarri-edo izan banatzaizu, barka zaidazu.

PEILLO ELIZALDEKO

EKINTZA KATOLIKOAREN LANIK NAGUSIENA

"Langilla kristauak, ez dezatela errezezi entzun, Marx'en burutapenak gizartean daramazkiten gizonek deirik."

Españia'peko Gotzaien Batzar Nagusiak beren eliztarrei agiri bat zabaldu diete. Agiri ontan Ekintza Katolikoaren egiteko nagusiak aitatzen zaizkigu. Kristau soilak, Eliz-Artzaiekin bat joatea komeni da onelako lanetan. Eta Ekintza Katolikoak aurrena, kristau oientzako eskola zeatza izan bear du, beren kristau-kontzientzia prestatzeko ta eliztarren apostoladutza saila nola eramanean bear duten ikasi dezaten.

Lenbizi, —diote Gotzaiak—, Ekintza Katolikoak ezin dezake erabakirik artu mundu ontako iritzi aldakorretan. Orrez gainera Ekintza Katolikoak Eliz-Artzaiek argitu ditzaie beste gaietan ere, beren usteak eta iritziak gauza askotan adieraziaz.

Ekintza Katolikoaren lana da, gainera, Gotzaiengandik artzen ditugun erakutsiak zabaltea errian eta lagun artean. Eta beti ondo banatu bear dira bi sail: Elizaren izenean edozer gauzetan esan bear dana alde batera bereiziaz, eta beste aldera, kristau bakoitzak bere izenean bakarrik esan dezakena.

Gotzaiak gogora ekartzen diete beren eliztarrei, kristau soilak Eliza barruan ba-dutela beren eskubidea apostoladu- elkarrekin sortzeko, eta elkarre auetan beren lokarria izan bear dute beren Artzaiekin.

Sakramentu ta Jainkoaren itzez indartuta bizi diran kristau erriarrek, bai beren biziera kristauarekin, fede, itxaropen eta karidadez argituak eta bai Kristo'ren izena gizartean egoki datorkien aldi guzietan, zabalduaz, asko egin dezakete, kristautasunaren eta Elizaren alde.

Erriko kristau soil oiei dagokie, esku artean artzen dituzten lan eta egiteko guziak Kristo'ren erakutsien aritan eramatea. Onela beren lurreko eginkizunetan Ebanjelio argiz igurtziaz izango dira artzen dituzten lanak. Eta era berean gizarteari lagunduko diote. Beste

abisu bat ere ematen digute agiri ontan Obispo jaunak: «Langille kristauak, ez dezatela errezezi entzun, Marx'en burutapenak gizartean daramazkiten gizonek deirik. Auek ori nai bai-dute, azpikeriz eta itxura oneko deiz, gu beren iritzi ta istilluetan nastu, Jainkorik-eza ta nagusi ta langille arteko burrukatan gu murgilduaz.

Gotzaiak beren aldetik, erriko kristauen zenbait karte aukeratu dezakete, berekin lokarri estuagoz lan egiteko. Baiña beti kristau erriar oien eskubideak zabalteke.

Ta gure Artzaiek au nai dute: kristau soil guziak beren izatea ta joka bidea garbi ezagutu dezatela, dituzten eskubide guziak, kristau eta gizarteko bizilagun bezela, Eliz-Artzaiekin bat eginda nastu gabe erabiltzeko.

Erri ta Artzaien artean daude Ekintza Katolikuko Ooi-kulari edo akonsejatzaille apaizak. Auek bi egiteko dituzte beren gain: Gotzaien ordezkio izatea eliztarren aurrean eta eliztar auek goi-erakutsiz argitzea.

Ekintza Katolikuko lagunak, —dio agiriak—, beren anima-biziera sendotu bearra dute, otoitzez eta kristau jokaeraz.

Auen egitekoa da ere, beren lagunak, gaztediaren, eta inguruko gizartean Elizaren erakutsi ta iritziak zabaltea. Eta Ekintza Katolikoak dituan aldizkari ta papeleretan ere, Elizaren burutapen eta aginduak aztertzerakoan, kontu aundia izan bearko da, buruak nastu ez dituzten. Ontarako Batzorde bat aukeratuko da, lan au bere bidez eraman al izateko.

Auek dira agiri orrek aitatzen dituan gaiak. Laster argitara emango dute Araudi berria. Araudi ontan ikasiko degu, Eliz Batzarren bidetan kristau soilak, Eliz-Artzaiekin batuta, nola eskeini bear duan bere ekintza ta lana.

BERRIAK

JAIO AURRETIK IL-ARAZTEN DIRAN AURREN AUZIA

Inglaterra'n lege batek katra-milla ugari sortu du. Lege orren bidez ontzat eman nai da, aurrak jaiotzeko dauden sasoiak galtzea. Eliza Katolikoak beti erakutsi izan du, ori g'zons iltzea bezin astuna dala. Bizi txiki ura bizi baita ordurako ta bizitzara dator, eragozpenik ezpadu bere bidean arkitzen. Beraz, edozein gizon azik aña eskubide du bere bizia gordetzeko.

Eskubide ori urratzen duanak, giza-iltze kondenaigarria besterik ez du eriten.

Inglaterra'ko katolikoen Nagusi dan Heenan Kardenalak jaso du orregatik bere itza lege orren kontra. Au ontzat ematen ba-da, esan du, gero beste ainbeste egingo da jaiotzen diran itxura galdutako aurrakin ere. Ta ez gera katolikoak bakarrik lege orren aurka; katoli-

ko ez diran mediku asko ere ikara-tuak daude erailketa orren aldeko legearekin. Ta mediku auek elkar-te bat sortu dute, ta elkarre onetan ez dute ezer erabakitzeko Batzordean katolikorik artu nai, onela ez dezaten uste izan katolikoen erlijio-kontua danik lege orren kontra jaikitzea. Katoliko eztran asko ere, alegia, lege orren kontra daudela.

Apaiz prantzitar bat elizkizunetatik kendua

Nantes'ko Abata dan Georges apaiza, lengo iritzi gogorretakoa da nunbait. Prantzi'ko gotzaiak Bati-kano II'a ezker, Eliza gaurkota-sunez jatzeko aldaketa aldekoak dira. Abata, berriz, oitura zaarren alde amorratua.

Asi da Prantzi'ko Eliz-Artzaian aurka ifiun diranak esaten eta bere egoskorkerien alde itzegiten. Ez-tu bere gainekoan esanetara ixildu nai. Ala, ba, azkenean Prantzi'ko Gotzaiak agiri bat eman eta zabaldu dute, Georges Abata elizkizunetatik aldendu-araziaz.

Abata, etxe ixil batera baztar-tua da ta an bizi da Troyes uritik gertu.

Eztu amor ematen, Obispoen eta Paulo VI'aren kontra agertuaz Besterik eziñean, Meza emateko bai-mena ere kendu diote. Orretan gera, ba, ta ikusi bearko samurtzen ote-dan abata gozagaitza.

ERAMAN - EKARRI'rako

AGENCIA

Transportes ALE

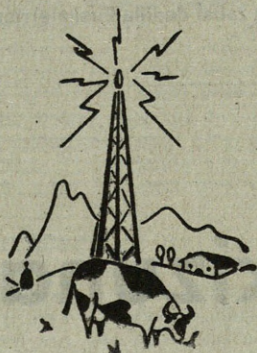
EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Iparaguirre, 8 - DONOSTIA

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián

Banen baneko azyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torrelavega'ko Perira joan
etorriak.

TRANSPORTES

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Bartzelona, Zaragoza, Valentzi, Madrid, Oviedo,
Gijon, Iruña, eta Bilbo'ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

azkar

ERLOJU TA BITXITEGIA

Edoardo Chopeitia

Getaria, 10 Urrut. 17751 Etxekoa 22700

DONOSTIA

HERRIAK ETA GIZONAK

nazio-arteko-unea

KOLABORAZIOAK

Aljeria ta Maroc'en arteko arazok

RIKARDO ARREGI

Ben Bella erori ta Boumedienne Aljeria'ko buruzagi bezela altxa zen ezkerotik ez ditugu Aljeria'ko gora-beherak emen aitatu ezta ere Maroc'ekoak. Egun auetan ordea Maroc eta Aljeria'ren arteko artu-emanak oztu ta asarre itxura artu duten ontan komenigarri iruditzen zait puntu batzuek argitzea.

Hassan II'garrenguk parlamentarismoaren esperientzi motz bat egin ondorenean aginte guztiak eskuratu zituen. Irugarren munduan nazio guztia «alienazio-ezaren» neutralismoaren politika darabilkitela diote, baiñan ala ere ori itz utsetan gelditzen da, bai baidiera oiek guztien artean ba dira batzuek okzidente zaleak eta beste batzuek sozialista zaleak. Maroc Lehendabizikoen artean dago. Gaiñera Ben Barka'ren arazoa dela ta Frantzia'rekin ordurarte onak ziran eta ordu ezkerotik amerikanoak gero ta indar aundiago artzen asiak dira bertan.

Aljeria'n bildurra ba zen Ben Bella'ren ondorenean bertako esperientzia Boumedienne'k eskubiratuko ote zuan baiñan zenbait gauz alde batera utzita joera gutxienean gorde duala esan ditek. Bestaldetik Viet-Nam'go gudua dela ta amerikanoen kontra gogor mintzatzen dira Aljeria'ko zuzendariak. Gaiñera bere ejerzitua armatzeko sobietiko laguntza izan du.

Maroc'ek eta Aljeria'k mugak dirala ta eztabaida gogorak izan idutze. Maroc espansionista da. Mauritania, Aljeria ta España'rekin prolemak eta eztabaidak ditu.

Ba dira aste batzuek Hassan II'gna. Estatu Batuetara joan zela ta bere ejerziutarentzako armamentua bereganatua zuala. Orduan ortatikan arrisku aundi bat letorkela ifar Afrikak'ra ea nork indar aundi gehiago izan leiketan. Ori gerta ez zedin Hassan II'gnak Nazio Batuetako sekretario den U Than'i idatzi zion komeni zela nazio arteko batzorde bat izendatzea auzi au kontrolatzeko. Ez zion ondo artu, ta arrazoiarekin, Boumedienne ori ta maniobra bat zela esan zuan. Auzi auek konpontzeko ba dutela afrikanoak bere antolaketa berezia, O. U. A. izenekoa, Afrika'ko Batasunaren Organizazioa ta auzia antolaketa ortatik ateratzea. Afrika'ri traizioa egitea dela. Gaiñera Boumedienne'ek Maroc armamentuen laisterketaren responsable egin du.

EKONOMISMUA ETA "POLITIKA LENENGO,"

GURUTZ ANSOLA

Izenburu onekin ematen digu Henri Lefebvre, prantsez filosofoak, bere artikulua irakurgarria, askenengo «LE MONDE DIPLOMATIQUE»'n. Errusia eta Txinaren artean darabilen burruka ulertzeko, ekonomismua zer dan ulertzea bearrezkoa da.

Ekonomismuaren tesis nagusia: ekonomiaren azibideak bere baitan dauka bere arrazoitasuna. Azikuntzaren aginduak eta mugak arrazoizkoak dira. Gizarteko bizitza arraziduna azaltzen bazaigu, bere oñarria eta iturria ekonomiaren azibidea dalako da. Onen altzotik jalkitzen dira eralguntza ororen azi eta prinzipioak; baitare gizarteak bere bizitza zuzentzeko eta ekilibratzeko dituen jokabideak. Ekintzak eta naiak azibidea eskuan ar nai badute, aren jokabide oietaz jabetu bear du. Ekonomilari klasikoeke legeak arkitu zituzten, balioarenak, prezioarenak, merkatukoak, metatzearenak eta abar. Sozialismoak uste izan zun ekonomiako azibidea eskuan artzeko, lege aiek etzegola ez ezagutu, ez erabilli bearriko. Joera onen arrazoa eta ondorena, zera izan zan, Estaduaren idolatria, Stalin'en agintaroan.

Ekonomismuaren beste puntua: urritasunaren azkenaldian arkitzen da gizadia; eskasietatik oparoaldiara dijoa. Teknikaren aurreratzeak bear bearrezko nezesidadeak er-

razki asetzeko bideak zabaltzen ari da, naiz eta ditugun gerota desira geiago eta berriago. Ugaritasunak zokoratzen ditu ideialojiak. Auen egitekoa eta sentzua zan eskasaldian ezaren eta faltaren utsunea betetzea. Arrazoa gaur aurrera doalarik, gizarte jakintzak lagun, ideialojiak jolasgai billakatzeraz datoz.

Erreboluzio kulturalak berriz onela dio: Ez du arrazoitasunik ekonomiak; itsua da berez, espontaneo. Gizakiaren bearrak eta desirak ezi egin bear dira eta gero mugatu. Ara nundik dakarren erreboluzio orrek aide asetik eta moralista ori. Berriro lenagoko prinzipioetara bihurtzen da: naia da ekintzaren oñarria, ez interesa; politika da lenen, ekonomiaren gaiñetik eta aurretik joan bear du; estrukturagaiñak lenago dira estrukturazpiak baño. Erreboluzio kulturalak ideologia berriro indartu, mailla goienean ezarri nai du. MAO'k uste du sikolojiazko ekintzaz gizonaren izatea sustraletaraño aldarazi ditekela. Marxista ortodoxia oraño bestaldera izan da, ots, gizonaren konzientzia aldatzeko, aurrez gizarteko kondizioak eraberritu bear direla.

LIBURUAK

Stanislaw Wellisz: TH ECONOMIES OF THE SOVIET BLOC

UNAI GARIN

Egia esan, ez dakigu ezer asko eguzkialdeko Europa'ko estatu sozialistetan ekonomiari dagozkien erabakiak nola artzen diran, planifikazioa nola egiten, konsumitzaileak zer leku daukaten, xistema guztiak nola funtzionatzen duten. Otarako dakarkigu gau sekzio ontara liburu au.

Liburu erosleentzat beti da prolema aundia liburu egoikiak ta merkeak erostea, batez ere espāñoleko edizioetan, ez bai da oraindik edizio oietan poltsikuko liburu. Liburu serioena jakiña, bildumarik. Oraintxe asi dira onelako zerbait egiten. Egiten ari diran esperientzi oien artean ba da bat ondo dabilleana, "El libro del bolsillo", Alianza editorial, Madrid izeneko. Liburu guztiak amar duro balio dute ta dobleak baldin badira ogei. Literatura, zientzia, psikologia, ekonomia ta abar, jakintzaren sail guztiak ikuitzen dituala esan ditek. Jakintzarako inportantziko liburuak edo oso ondo ta ederki argitaratuak. Bilduma ortan argitaratua dago liburu au amazapi gauen York'en azaldu zen 1964'gn. Mc Graw-Hill, Inc., etxean.

Liburu onen egillea Varsovia'n jaio zen 1925'gn baiñan ekonomilari Estatu Batuetan egin zen eta 1960'gn. Varsovia'ko unibersidadea ekonomiaren planifikazioaren gain eman zuen. Liburu ontan egilleak esaten dituen zerbait gauz eztabaida ditezkenak, alaz guztiz ere ez goaz orain ortan gelditzeraz probetxuzko ta baliozko gauzak ere gehiago ditulako.

Liburu au ez da espezialistentzat egiña, ekonomilari utsentzat egiña, sobietiko estaduen ekonomia nola erabil-

tzen den ezagutu nahi duten guztientzat baizik. Beraz egilleak zenbait itz tekniko ta terminoloji gogor baztertu egin ditu. Ez du ooregatik egilleak bere gaiak espliatzeko erreztasun ta xehetasun utsera jo, eskatu ditekien zeatzera esplikatu dizkigu bere iritziak eta deskrizioa iritzia baño ugariagoa den eskeroz liburu ortan, ahalik eta jatorren kontatu dizkigu sozialista estaduko ekonomiaren gora-behera guztiak.

Egilleak dionez batez ere Sobietiko Batasunaren ekonomia esplikatzen digu, izan ere beste sozialista estaduetako ekonomiaren funzionamentua sobietikoaren ekonomiaren irudi bat da. Ez dira onegatik estadu batetik bestera izan dizkien diferentziak baztertzen.

Historia ahalik eta gutxiena erabiltzen da. Kritika ere egiten da ta askotan oso zorrotza gaiñera baiñan baita ere egilleak alde onak argitaratzen ditu.

Liburu onen erderazko izena au da: "La Economía en el Bloque Soviético" ta behar bada liburuan zertaz itzegiten dan ikusteko arkibidea azaltzea izango da. Onela dio arkibideak: 1. Alcance y método de estudio. 2. Como se toman las decisiones económicas. 3. La situación de los trabajadores y consumidores. 4. Planes a largo plazo y planes perfectivos. 5. La planificación a corto plazo. 6. Cómo funciona una economía de tipo soviético. 7. Eficiencia y despilfarro.

inter
radio tv

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

Beste edozein markakoa balño
lru aldiz berriago ta gaurkoagoa

Ordalintzeko erreztasun aundiak

BERTSO BERRIAK

Manuel Matxain'ek gai interesduna dakar.
Morroi baten bizimodua adierazten digu amar aapalditan, «estrofetan».

Nagusi zekenaren mende dagon morroiak pasatzen ditu bereak eta bi.

Morroi kontu au, egia esan, bapo bakandua dago lendik. Gaurko gazterik eztijoa baserriko morrontzara.

Indiano zurraren paraderoa garbi ikusiko degu Matxain'en bertsotan.

«Danak emen utzita» joan bear ark ere.

Entzun dezagun morroiak diona:

— 1 —

Esku batean daukat luma ta papera, bestean kartera, bertso batzuk jartzeko auxa da aukera! Orain sei illabete, gutxi gora-bera, morroi etorri nintzan baserri batera, porru azi aundirik eztet nik atera.

— 2 —

Orain sei illabete, esandako gisan, morroi irten nintzan ez jakin izan banu nagusia nor zan. Eztakienik bada orain jakin dezan, nere pasadizoak nai nituzke esan, suerte aundirik ezta neretzako izan.

— 3 —

Indiano zar bat da nere nagusia, oso itxusia! Asko ikusi baña gutxi ikasia. Nere moduko plako ta sudur luzia, besterik eztu jaten patata egosia... eta txerrijanean datorren guzia.

— 4 —

Goizeko bostetako asiko da kin, kan, ori sega pikan, morroia lo badago esnatzegatik. Ogei urte egiña degu Amerika'n, naiz diru askorekin etorri andikan, itxura danez ezta konporme oraindikan.

— 5 —

Bostetan segara jun nola naizen piña, egiñ alegiña! gero gosaitarako bakaldu gordiña. Ori eztagonean pare bat sardiña, edateko pitarra biñagre egiña, ondorenean berriz tripetako miña.

— 6 —

Beti sardin zarra ta bakallua jaten, este danak eten, tripetako miñikan etzait neri joaten. Jai audietan berriz iru aza-txorten, gure etxean ezta besterik izaten... ia amabi kilo galdu ditun aurtan.

— 7 —

Inpernuan ba-daude suak eta garrak, indiano zarrak, ikusi bear ditu an komeri txarrak. Pillatuta dauzkatzun urte ta zillarrak, laister dituzu emen zuk utzi bearrak, ta gorputz ustelkorra jango dizu arrak.

— 8 —

Oso gaizki dagola berrir det jakin pulmoniarekin, laister azer burrukak domonifuekin! Gaitzak ematen dion bero gogorrakin ametsetan ari da beti diruakin... danak emen utzita il da Joxe Joakin!!

— 9 —

Bukatu dira Joxe Joakin'en ametsak eta interesak, orain izango dira danak besterentzat; bakallu ta sardiña zituan neretzat, orain diru guziak bere illobentzat, Jaunak izan dezala erruki beretzat.

— 10 —

Nagusi ta morroiak zertan oinbeste lan, beti emen da an, ez al dakizu laister zer etorriko dan? Modua dan guzian perietara juan; ardo zarrak edan da txuleta onak jan, dirua alperrik da gu sartzean kajan.

MANUEL MATXAIN
Aiete

FUNCOR, S.C.I.

Benetako baserritarrak bear ditutzen MAKINAK:

BIRRIINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

Europa'ko aurrerakisuni'k onenak, amengo
nekasarientzat

ADI TA ORO! EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

NERE BORDATXOTIK

Basarri

Oraindik denbora asko eztala, Lope de Vega ta Cervantes'en arteko gorabeak aitatzen nizkitzuten. Etsai amorratu ziranak lagunik aundienak izanez bukatu zuten.

Zer maitasuna bezelakorik?

Urte guzian gogoan bear deguna da maitasuna. Igaro degun aste ontan ezta gutxi aitatua. Ailako astea gendun izan ere!

«Maita zazute alkar, nik maite izan zaituztedan bezelaxe»

—:—

ALEMANI'KO IZAR BI

Literatura saillean, Alemani'n ezezik andik kanpora ere, zenbat Goethe ta Schiller'en parekoak? Bolara bat izan zuten alkar ikusi baño sugorria ikusi naiago zutena.

Izen, sona, ondasun eta aberastasunez betea ordurako Goethe; beartsu, ez-ezagun, izen eta pama gabe, Schiller. Talentuaren poderioz ideki bear bide guziak. Ezagutuko al zun eta aitortuko al zun Goethe'k Schiller'en talentua?

Ez berealakoan!

—:—

DESBERDIÑAK

Desberdiñak ziran izakeraz; zearo alderantzizkoak.

Gorrotos josia zegoen Schiller. Oso goian ikusten zun Goethe: ospez eta pamaz beterik, jaun da jabe.

Etzion onik egiten; ezin zun irentsi inñolako moduz. Zer emango ote zukean, goiko aulki artatik erori, ta Goethe lurraren kontra apurtzeagatik!

Korner'i idatzi zion karta batean au zion Schiller'ek:

«Etzait gustatzen bere izateko modua. Ezergatik ez nuke naiko Goethe dan bezelakoa izaterik. Bere auzotar izateak baño naigabe aundiagorik ez lidake ezer-txok emango. Eztet sinisten ori baño arroago, lotsagabeago ta nardagarriago inñor izan ditekenik».

—:—

GARAIPENA

Egundoko otsa ta garaipena lortu zun Schiller'ek «Bide-Lapurra» izeneko obrarekin. Goralpen arrigarriak ziran Schiller'entzat.

Baña, ainbat talentuzko gizon nek goraltzen zuna, Goethe'k etzun aintzakotzat artuko. Alare,

Schiller'en garaipenak Goethe'ri min eman ziola aitortu bearra dago.

Obra arren zati batzuk astun eta aspergarriak zirala, esan zun Goethe'k.

Alkarrizketa luzeegiak; personajeak bear bezela mugatu ga-beak zeudela.

Aitzekia an, aitzekia emen. Gorrotoa tarteko danean ezta ezer ezagutzen. Itxua da gorrotoa; eztago argiarentzat tokirik.

Ainbat denboran ezagututako moldeak zapaldu zitun Schiller'ek. Ori etzitzaion gogozko Goethe'ri. Ordena zalea zan. Karraxirik eta deadarrik etzun nai denborak baño len. Erreboluzio aireak etzutea izutzen, esaten zun Goethe'k baña erreboluzioak bere denbora bear zula; eltzen utzi bear zitza-iola.

—:—

IZKETALDI BATEAN

Eckermann'ekin izan zun izketaldi batean, era ontan mintzatu zan Goethe: «Denborak bete baño len datozen gogorkeri ta zakarkeri guziak, anima urratzen didate. Naturelezaren aurka jokatzea da ori.

Maite ditut landareak; beroien laguna naiz.

Maite det arrosa, ta... nola ez, Alemani'ko zerupear dan lorerik ederrena bera izanik?

Ez nago erotua ta zorotua, ordea, nere iardiñari urte sasoi ontan arrosak eskatzeko. Apirillean baigauke oraindik.

Pozik naiz lenen orriak orain izanarekin; are ta pozikago izango naiz astetik astera zankotzen ikusita, ta, zorionez gañezka garagarrilean, arrosa dan bezela agertuko danean bere edertasun eta usai berdingabearekin.

Itxogiten jakin bear degula adierazten digu Goethe'k.

Schiller presakagi, azkarregi, zalaparta aundiegian asi zala.

—:—

BIAK LAGUN

Nork esan bear zun ain etsai amorratuak egitazko lagun biurtu zitezkenik?

Bata bestearengatik esan zituztenak eta idatzi zituztenak!

Ikaratzeko moduko gauzak. Ale txiki batzuk ikusi dituzte or goien.

Baña, benetako gizatasuna, al-kartu ziranean agertu zuten; gorrotoak eta inbiriak aldendu ziran, eta aien tokia ezaguerak eta gizatasunak artu zutenean.

Egundo ez alkar ikusi ta ez alkarri itzik egiteko erabakia artuta zeuden, bat bezela bestea.

Zorioneko egun batez ikusi ziran, itzezin zuten. Eriotzak bakarrak apurtu zezaken adiskidetasuna zutitu zan.

KEZKAK

Zenbat kezka ta larrialdi somatu ote zuten gizon alek!

Eman egin bear zan gero eman zuten pausoa. Schiller'en emaztea izan zan senarra artaratu zuna.

Zer egin bear zun Goethe'k bere aldetik?

Eskua luzatu? Ukatu? Modu txarrean bialdu?

Zenbat pentsamentu burruka!

Azkenik, xamurtasunak menderatu zun.

Ogeitemeretzi urte zitun Goethe'k; amar gutxiago Schiller'ek.

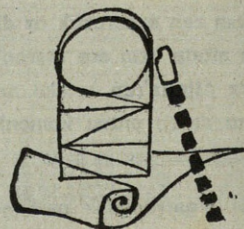
Otsa amorratuak orra or uso xotil bihurtirik.

Schiller'ek eta lagunak errebita bat argitaratzea pentsatu dute, ta errebita ortarako Goethe' ren lanak nai dituzte.

Laguntza, kolaborazioa, eskatzen dio Sciller'ek.

Goethe'ren erantzuna:

«Zuetakoa izango nazute».

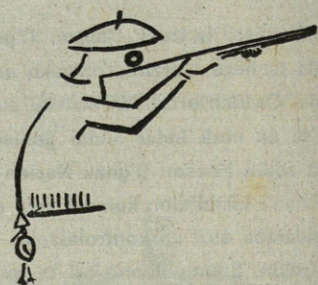

ANDIK AURRERA

Andik aurrera, beltzunerik gabeko zeru garbia bi gizon arrigarri auen artean. Adiskidetasun au zala bide, etzan gutxi aberastu aleman literatura ta mundu literatura.

Goethe'k, Jena'tik 1794'garren urtean Schiller'i idatzi zion karta batean au zion:

«Berandu batean egin dute bat gure bizitzak, eta onetxegatik itxaropen aundiak sortu dira nigan. Zein gizonki ta jakintsu jokatzea dan elabearren eskutan erortzea!»

Geiago etzuten alkarrentzat ezkuturik izan. Kartak karten ganean.

Lan bat bukatzen zutenean, alkarri erakutsi beste inñori baño len; alkarren iritziak jaso. Schiller'ek, sortzen zitun antzerkiak, dramak, bialtzen zizkion Goethe'ri; Goethe'k liburuak liburuak gañean Schiller'i.

Schiller'en eriotza etorri zanean —gazterik il baizan— eztago adierazterik zenbateraño samia izan zun Goethe'k.

Eztun izan balorerik azkenetan zegola ikusteko; ezta gorputzari azken ostatura laguntzeko ere.

Oñaze aundiegia zan Goethe'k sentitzen zuna.

Ixpillu bikaña degu bi gizon auetan, uskeri bategatik bekosko beltzarekin agertu izan geranok.

GAZTE NAIIZ

ESKERA TOM DOOLEY

Itxasoak urrutitik irripar egiten zuan. Apar goxoa, txuria, ederra, zeruari eskeintzen zion. Ondar gainean olatu txikiak jolasean zebiltzen. Eta urrutian, urrutian, zeruarekin bat eginik, ikusmiran agertzen ziren gosetieri ostopo jartzen zion, eta berriro olatu txikien jolasera biurtzen zituen, aien algarra eta musika atseginia eskeñiaz. Ain zoragarri ikusirik, laguntza eskatu nion. Bere sakontasunean, bere barruan sartu nahirik laguntza eskatu nion, bat egitea, bere musikaren, bere jolasaren, bere iriparraren bitartez argitasun pixaka bat eskatu nion, eta ez nuen ezer arkitu.

Eguzkiak laño tartean bere arpegi alaia aazldu du, jetxi baiño lehen. Eta izkatatu ondoren herriaren, izadiaren koloreak illundu egin dira. Pixkana, pixkana zerua beltzez jantzi ondoren, herriko argiak, makill luze batzuen muturrean arkitzen diran tresnak, bere argi tristea eskeñi dute. Illunarekin batera herri bildu egin da, eta pakea, gauaren lagun bihurtu. Eta pake oneri atseden pixka bat eskatu diot. Atsedena eta illuntaseneko argia, baiñan ez dit ezer esan, ez dit erantzun...

Goizean eliz-dorreko kanpai aliak egun sentia adierazten dute. Aizearekin bat eginik beren abesti xamurra banatzen

dute. Eta aien abestiaren bitartez, korri egin dut aien atzetik, aien ondoren beren poza nabaitzeko, beaiekin urrun joateko, beaiekin izkera berri bat arkitzeko. Baiñan alde, urrundu egin dira nik totapatu baiño lehen...

Bat batean, betiko soñuak, eguneroko soñuak... Tutuak, trenaren txistua, pauso luze eta mantsoak, lanaren asiera... Binaka, irunaka edo banaka, batak besten atzetik, arpegi illunak, loak errua izango balu bezela. Biltzen, biltzen joaten dira, artalde bat bezela eta sarrera... Egun berri bateko lanaren aisiera... Oiek guziak artu, arrapatu ditut, oiekin bat egin behar izan dut, eta artaldearen barnean sartu eta ja-rrai.

Eta barruan, an erdian, arpegi triste, alai, illun guzien artean laguntza eskatu dut eta an begiratu lagunak arkitu ditut, ez-ezagunen artean argia sumatu dut, ni bezelakoen artean atsedena topatu dut eta aiekin batera aurrera jarraitzeko indarra, kemena billatu dut.

Irudimenea, imajinazioa, besteeri eskatu nien, laguntza ori behar nuen eta ukatu ondoren, neren artean eginkizunaren samiña, nahigabea, tristura alde batera utzirik, bideari jarraitu nion.

BEGOÑA ARREGI

HEMEN, GAZTEAGOAK

On parle français eta euskeraz

Ostegun arratsalde baten egoaldi ederra zegoela ta Donosti'ko kai aldera urreratu nintzan.

Jende asko zebillen: arrantzaleak, turistak eta gure antzeko ikasle batzuek ere bai.

Txalupa bati begira nengoala, apaiz bat urreratu zitzaidan. Txamarran neraman intsinagatik edo (O.A.R.G.I. Deba) ezagutu nindun. Ardondegi batean zegoen idatz-ola erakutsiaz onela mintzo zitzaidan:

—Emen bai ederki.
Erakusten zidan tokira nere begiak biurtzean, arriturik gelditu nintzan.

ON PARLE FRANCAIS
ETA EUSKERAZ

—Jauna, itz oiek pozgarri al-dira zuretzat? Ba nere-tzat... ez.

Eztabaida txiki bat sortu zan bion artean. Biok geunden arrituta alkarri lendabiziko aldiz zuzendu genizkion itzetaz. Apaizak oker ikusten zuan, euskera maite ta, euskera mintzatzen zala adierazten zuan "ola" ez onartzea.

Nere aldetik, ol ori Madrid'en edo Paris'en ikusi banuan poztuko nintzan, baiñan... Euskal-errian iñolaz ere ez.

Euskotarrok euskaldun bagina ta bear bezela jokatu, ez genduke ormetan EUSKERAZ MINTZATZEN DA, eta pa-parretan EUSKALDUNOK EUSKERAZ adierazi bearrik.

Baiñan gure nortasuna galtzen goaz, zoritxarrez, ta onek beartzen gaitu, geure errian, Euskal-errian, gure izkuntza atzerritarren pare edo beerago jartzera.

ENGLISH SPOOKEN
ON PARLE FRANCAIS
EUSKERAZ MINTZATZEN DA
Inun ikusi al-degu SE HABLA ESPAÑOL?

Gure izkuntza oso gutxiak dabilkigu ta ibiltzen dan tokietan gauza ikusgarri bat bezela adierazten da.

Askok, au egitea euskerari garantzia ematea dala esango dute.

Ez naiiz iritzi berdiñekoa. Gure nortasunaren jabe bagina, ez genduke gure izkuntza ibiltzea arrigarritzat jo eta adierazi bearrik, beti gure ezpañetan izango bailitzake.

Odol eta izen euskaldunak ditugu baiñan... nortasuna nik eztaikit nungoa. Guregureak ditugun izkuntza ta kultura panpin batzuek bezela darabilzkigu.

Eutsi deiogun gure osaketari. Gogoratu gaitezen Euskal-errian bizi geran euskaldunok ez degula bear bezela jokutzen.

Euskaldun, (euskal-ele-dun), eztiraneir erakutsi deiogun gure izkera. Ia lenbailen EUSKERAZ MINTZATZEN DA idazti oiek izkutatzen diran, ez euskera denok baztertu degulako, baizik beste izkuntzarik eztabilkigulako.

ITZIAR BIKENDI

Ez dira oraindik urte asko Ipar Ameriketara gizon gazte bat, medikua, il zela. Ogei ta amalau urte zeuzkan eriotza iritxi zitzaion garai artan; Tom Dooley zuen izena. Artean neska koskor xamarra nintzalarik bere bizitzako berri jakin ahal izan nuen eta erabat «zoratu» ninduen. «Norbaitek iñoiz galdetzen badit zein gizon ezagun dedan gogokoena, Tom Dooley dela erantzungo diot nik beintzat», nion nereikiko. Gero urteak igaro dira, gauza asko aldatu ta mediku onen bizitza otzeagoan ikusten dut.

Tom USA'ko St. Louis'en jaio zen. Oso mutil ederra omen zen; gañera dantzari ona, osa ona, bere lagunaren artean andregai konkistatzalle ta, ikasle txarra ez baiño piau jotzalle obeagoa.

Gerrateak gizartearen aurrerapenerako ere balio omen dute. Gauz guzietan bezela oieri ere beren alderdi ona arkitu bear. Tom'ek gerrate aldian erabaki zuen bere medikutzan nun bizi: Asia'n. Lehenago, bere ikasketak bukatu, ezkondu bear bada ta gizon zintzoa izanaz, besterik, gabekoa, bizitzea pentsatzen zuen. Gudak orde, Asia'ko Erri askoen mixeri ta ezbearren berri erakutsi zion eta orduan, bere bidea arkitu zuen. Laos'era joan beste bere bi edo iru lagunekin eta ango, erri kaxkarretan, gizon eta emakume ta Erri bakoitzaren alabearrak, alabear ezagun eta ez-ezagun orrek kaxkar egin zituen jende aien artean, bere bizitzako indarrak agortu artean bizi izan zen. Bere bizitzako komeri guziak esatea txorakeria litzake; bear bada neikoa da guziz bestehentzat izan zela esatea. Baiña guziz bestehentzat egitan. Ez txantxetan. Baditeke bere eriotzaren kakoa oregotea.

Ogei ta amabi urtehetan ezurretako min-bizi ikaragarri batek jo zuen. Berak bazekien ondo asko bere gaitzaren berri. Etzan orregatik bere bidetik atzendu, ta oiñaze ikaragarrien artean bere indar guziak azkeneko apurrerario bildu ta zabaldu zituen. Norbaitek esan zuen bein «nolako bizitza, alako eriotza»... Badu esaera orrek bere mamia... Guziaz esan bearrat dago ta ara, Tom sinismen gogor baten jabe zen. Jaungoiko'agan bazuen uste ta ez bear bada arrosa kolorea inguruan izan zuelako. Au ez bazuen bixtan beintzat geiegi ibilli. Bere azkenengo eskutitzetako baten ala zion lagun bati: «Nola sufritu dezake gizonak lur onetako ezbearra Jaungoikoa'gan sinisten ez badu?» Egia da, nola? Gizonak gizonagatik bai? Au nola diteke? Itxaropen ori zer ote da?

KARMEN GARMENDIA LASA

EKONOMISMUA...

(5'garren orrialdetik)

Errusiak ekonomismuaren bideari jarraitzen baldin badio, eta Txinak besteari, au da, «politika lenengo» bideari, ez dira berriro denbora luzean adiskidegora bihurtuko. Mosku'ren estratejia da 1980 urterako ekonomiaren estruktura berri eta baitare bere xistiman aldaketa batzuk sosesuz ezartzan: merkatuaren alde batzuk, produktibitatea bultzatzeko laguntzak, inbersioak aukeratzeko irizpideak eta abar. Gañera estratejia ori aurrera ateratzeko Ameriketakin pakezko auzotasuna naitaezko du. Pekin bestalde, MAO'ren asmoa garaille ateratzen bada, bere barrunbe zabalean biltzera beartua dago, mundutik aparte, eginkizun larri ori mamitu eta gero «irugarren munduko» errietara edatzeko.

Europako indarreir begiratu bi modelu analitiko auek enseiatzea gauza tentagarria eta interesgarria izango litzakela iruditzen zait. Pozik ikusiko nuke norbaitek idea au auntzakotzat artu, baldin merezi badu, eta ementxe bere azterketak azaltzea.

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ESNE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAIÑA, GURIÑA TA ABAR. - EGUNDO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNEKIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA.

GURELESA

OIAL BIKAIN BERRI
ERAKUSTEGIA

ALDAMAR

Zuzenbidea: Aldamar, 2
(Reina Regente ertzean)
Urrutizkiña 1-54-65

DONOSTIA

Nork KUKURRUKU!!!

Ollarrak

ollotegian?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

(2'garren orrialdetik)

ko Iriondo'tar Lourdes' en argazki aundiak.

Gure artean oso izaguna degu Lourdes. Joan da nurtean, bi alditan abestu zun gure errian. Lene-gue aldiz, gazterien lokalan (Ater-pean) eta bigarren, Santiyo'ko enparantzan, txalo ugari artuaz.

Argazki oietan, irakurri ditugu itz auek "LOURDES IRIONDO" "EZ DOK AMAIRU", —BEL-TER—.

Ikusten degun bezela, propaganda makala egin diote BELTER, etxeokak, abeslari trebe onei.

Etxe ontan —Belter— atera edo grabatu dituan diskoak, jaister jarriko dirala salgai, dendetan, jakin degu.

Ederra benetan "Ez dok Amairu" taldekoak, euskeraren alde egiten ari diran lana. Gure zorianak be-roenak guztintzako.

GAI

SORALUZE (Plazentzi)

SORALUZE ANTZOKIAN INGURUAK

Beti akatsak etaratzea es da atsegin. Baña berriz ere azaldu bearrean gera, ondo ez zaiguna iruditzen.

Soraluze Antzokian ke-bide bat, oso labor edo motz dago jarrita; bere inguruak kedarrez zikintzen ditu. Ezin leike zapi bat, legortzen jarri zikindu gabe.

—Ke-bide ori luzatu ezin lezake, kea bear dan tokira jasotzeko?

Lerro auekin ez degu nai ifior mindu, baño bai, adierazi, Kalon-je'ko auzoa asarre xamar dagola, ke ori dala, ta ez dala.

Ez dakigu zeñen lana dan, ori bear dan bezela ipintzea. Baña nai genduke, ainbat lasterren erabaki, ta bear dan bezela jarri.

Olan egingo dala uste degu.

ODOL EMALLEAK

Gure eskuetara eldu da orri bat esaten: Gure errian odol emallerik baldin ba dago, Elbar'ko Ordezpe-naren (Delegación) ardurapean da-gola.

Elbar'ko Bazkun ortan daude gure auzo erriak, Ermua ta Elgoi-bar ere.

Asmo au, inguruko erriak al-kartzen gai ontarako, artu da, lan onek dituan gastuak, merkeago izan ditezen.

Erri bakoitzean gertatuko balira gai orretarako bear diran tresnak ta abar, ezingo litzake bakoitzak bere bidez erantzun premiñ orreri.

Au esaten degu, odol emallerik sortuko balitz, nora jua bear dan jakifian egon dedin.

APURRAK

RACING taldeak bere urteroko batzarrean erabaki on bat artu du; ODOL EMALLE ELKARTEARI laguntzeko, eskupeko ardurazko bat ematea.

ELKARTE orrek, emendik, bere esker ona agertu nai du, ta uste du RACING'tarrak, jarraitzaileak izango dituztela.

EUSKALTZAINDIAK Min'stroa ri egindako eskaria, Urretxu'ko Udalak ontzat eman du.

Eta erabaki ori, agiri baten bi-tartez Euskaltzaindiari jakinarazi dio.

Gureak ere beste ainbeste egin-gu duelakoan gaude.

Tolosa'ko Udalak erabaki au ar-tu du:

Bere gain artzen duala Euskera bakarrik erakutsiko dan ikastola bat irikitzea. Ikasbide ederra beste errietako agintarientzat.

Ora'n gure errian zabaltzen dan ikastolak, izan du gure Udalaren lenen'o laguntza (lekua eman du). Urrengo bear diranak, ikusiko ote ditut?

KIROL BAZKUNEKO BARRIAK

Kirol Bazkuneko Zuzendariak, nai dute argiratu, Udaletxean izan zan batzarren ondoren, zuzendari talde au aukeratu zala:

Lendakari: Gallastegi'tar Pedro.

Lendakari-orde: Astiazaran 't a r Juan. Idazkari: Oruesagasti'tar Jo-se Mari. Idazkari-orde: Mendia'tar Jose Mari. Diru-zai: Bolumburu'tar Jabier. Diru-zai-orde: Iturri-castillo'tar Daniel. Maikoak: Bur-duntza'tar Rufino. Plazaol'tar Mi-guel Angel. Alberdi'tar José Luis, Ruiz'tar Jacinto. Zubiaurre'tar Luis, Ormazabal'tar Jorge.

KARAKATE

ATAUN

ZEXTRO BATT GEIO URBANIZAZIO DALA TA:

Errian zear zabaldurik dauden arazo (bide, etxe bizitzak kale ta kale-ertzak ura, argi-indar, ba-soak, jolas-toki, eskola, etab... etac...), ta proiektoen eraketa da-lan esan genezake "Plan de Urba-nización" dalako au.

Ez dezagun pentsa bat-batean, gure erria industriz eta etxe-bizitza aundiz zearo metetzeko danik; ez, ez litzake ori bero giro eta es-pirituari erantzutea izango.

Ekintza au, gure iritziz, ez du ekonomi ta teknika-ekintza baka-rrik izan bear.

Giroak, oiturak, lurraldearen paisajek (berdetasun, mendi uga-riak...) zer ikusi nai ta naiezkoa bear duala dudik ez dago.

Garbi esateko, gure errian eza-gutzeko gauden ekintza berri (etxe, kale, fabrika ta abad...) gu-ziak, len esandako berezitasun orrekin lotuta joan bear dute.

Orrela izango gifaie gure izate ta berezitasunak eskatzen duan kabian.

Urrutira joan gabe, garbi dago auzoko Lazkaun, dalako kale-be-rrri orretan, nabaitzen degun tris-turaz eta gure giro-otiturari eran-tzun traketza ikustean. Kastilla erriko etxe oiekin. Oien lur kolore ori, gure paisajearentzat "insulto" izugarri adala esan bear.

Au ejenplu bat, beste milla orre-lakoak.

GU ERRITARROK NOLATAN ARKITZEN GERA URBANI-ZAZIO ONI AURREZ-AURRE

Ez-jakifian. Ez gaude gertatuk, baña bai gertatu bearrean. Orre-tarako itzali jakin-garri batzuek bear ditugu. Sizilologo, Arkitekto ta Ekonomista batzuen iritziak bear-bearezkoak. Onen paltarik ez degu izango, aurretik dabilizan ala diote beintzat. Ondo ulertu ta gero kuestionario edo galdekizun batzuek zabaltzekotan dira. Gure iritzia jakin naiean, modu onetako galdekizunak izango ditugu: (nola nai dezu zure erria; nola ikusten dezu gaur; zer jakintza dago; zer kultura; nolako kultura bear degu; eta eskolari buruz, au gaur egune-ko arazo aundia, zer eskola klase, batxiller, profesional, zenbait es-kola; orain arte bezela edo bat-ba-karra itxurazkoa erri guztia ren-tzat, etab).

NOLA OA ASMOA AUERRERA ERAMATEKO

Iru auzoak osatutako komisio bat eratuko omen da. Aukeraketa ontan, billera baten bidez, danak parte artu bear dute. Kontuan izan bear degu gizon añaioak ta inte-res gabekoak izatearren. Erriko ta erriarrak, izatez, sentitzez eta jokatzez, Auda erriaren aurrerape-na nai izango duana. Sinpatiak eta itxura ederrak bakarrik ez gaitza-la bereganatu.

GURE BETE BEARRA

Ondo jabetzea. Añ garrantzi aundikoa danontzat eta ain gutxi dakigu; berari erantzutearren, ika-si egin bear degu.

Nolz diran b'llerak eta itzaldia-k adieraziko digute.

UDAL-ETXEKO BERRI BATZUEK

—Orain arte erriko jai-aldiak eratze-ko ematen zan dirua ugari-tua izan da 50 % batean.

—"Txispa" izeneko abeslari be-rriak eskatu dute San Gregorio'ko eskolako gela bat, bere ikas-saioak egiteo asmoetan aztertze-koan gel-ditzen da.

—Aztertu zan joan dan 5'an egindako Urbanizazio billera.

—"Erriko sal-erosle edo komer-ziantek azaldu zuten igande eta jai egunetan bere sal-tokiak ixte-ko asmoa. Ontzaz eman da. Zer egunetan, adierazte-koan gel-ditu ziran.

—Aziendako komisioak, emen-dik aurrera aztertu edo ikus-mira egingo diete sortzen dira faktura eta gastuari, asteroko billerata-raman aurretik.

—Guipuzkoako Diputadu auke-raketarako, Ataun'go konpromisa-rio aukeratu zan botazioaren bi-tartez. Konpromisario ori Dorron soro'tar konzejal jauna da. Gui-puzkoako guztiekin bilduko da Donostian illaren 26'an Diputazio-ko jauregian.

ERIOAZAK

66'urtekin iltzan Eskisabel'tar Esteban. G. B. Bere senditarrari agur-samiña.

ZERTARAKO ORAIN...?

Erritar geientxonak ikusle dira, nola gure errian, azkeneko urte ta erdi onetan, bere egoera ikusi eta etorkizun kozkorri bildurrez, zirri-barra, naaskera eta kezka gogorak sortu diran.

Zuzperraldia bene-benetan bizko-rra izan da: elkarte berriak sortu dira, Udaletxeko arazoengatik bat-zuk (batez ere gazteak) kontzien-tzi artu dute, gizabide-plan berriak egiten asi dira, ta abar.

Bañan, erri-berritze onetan, etor-kizun berriari buruz kaltegarria oso izango litzaguke arripuztuko ba gi-ña ta poxturik gauzak azalez, sakon-tasunik gabe, itxu-itxuan erabakitzea onartuko ba'genu. Au da, erriari au-rrera arazi naiean, bultzatuko ba genu jakingabe nora, zergatik, bultz egiten diogun.

Orretarako, bear-bearezkoa da, zuzendariak kontuan edukitzea erri-ko bear aundienak, eta erria bene-tan goraltzatzen duten balioak zein diran.

Nere ustez, ume onetan arrixku ori dago. Iruditzen zait, zaindri bat-zuk, erriaren lenbiziko bearrak alde batera utzi ta eskeintzen digun go-xoak (futbol dirua) artu nai dituzte-la, kontuan erori gabe pitxiak gizo-na nai ez izanagatik itxutzen duala.

Argi ta garbi esanda: dirua eman nai digute futboleko taldea jartze-ko orde, eta, gizon batzuk itxu-itxuan artu nai dute emandako guz-tia ona dalakoan.

Ez dira konturatzen gizon auek, errian futbolari garrantzi aundia-ga ematea gizatasunen aurka dijoala eta gendeari beste arazo aundiagoak (kultura, bizi tokia, ikastola, urba-nismo arazoak) aaztu arazitzen diz-kiola.

Ez nijoa futbolaren aurka, jolasa oso bearezkoa da erri batean, bada gizartearen bear bat osatzen du. Ba-ñan gure erriaren egoeran, jolasa ta kulturaren artean orrenbesteko ez-berdintasuna jartzea oso kaltegarria litzake.

Gauza bakoitzari bere garrantzia eman bear zaio: deporteari jolasare-na, kulturari kulturarena...

Koxkorkeria da, errian jendea jo-las-toki on baten billa ibiltzea, gaz-teentzat... liburutegi, billeratako ge-la... itxurazko bat egon gabe.

Orain arte ere gaztediari futbola geiegi erakutsi zaio ta ez alegia, gi-zarteari begira gizon bezela joka-tzen ta beren buruen jabe izaten.

Bakarren batek esango dit: bañan gaizki al zegok fubolerako dirua es-keñi ezkerro artzea? Ez al diagu apro-betxatu bear orrelako okasio bat?

Auxe bakarrik erantzuten diot: okasio guztiak aprobetxatu naiak as-koan enpatxua ekartzen dik. Gaur-ko egunean era askotako okasioak dauzkagu; esate baterako, jantzea asko daude liburutegiak jartzeko, ikastolak berritzeko, mendizalei la-guntzeko, musika... gizon izaten era-kusteko.

Zergatik bakarrik futboleko eske-intza kontuan artzen degu? Zergatik ez gera siaatzen erriko bear aundie-nak lenbizi osatzen? Gizona osatze-ko ez al dago beste jolaserik futbo-la ezik: pelota...? Gure errian depor-te zaleatasuna jarri nai dutenak, zer-gatik bear-bearez nai dute ekipo bat jartzea? Ez al litzake izango gaz-tedia futbolarekin naastea?

Erria dagon egoera oni nola eran-tzuten zaion, nolako bideak orain gaztediari ipintzen dizkiogun, alako burpegia izango du biarko gure Ataun'ek.

Bada gaurko gazteen artean jakin-tza-gose bat dago. Era batera edo bestera zerbait egiteko mutillak prest daude; kezkatutik arkitzen di-ra erlijio gizarteko arazo, politika ta abarrek, eta oeri ala ta guztiz ere futbolarekin kaskoak berotzen ari-tzera-ari zaien bezela— ezjakintasun

ikaragarri bat iruditzen zait. Ez da-ki batzuek burua nun daukaten. Iku-si gure erriko arazo geienak zerga-tik erren egiten duten, ta ala ta guz-tiz ere jolasarekin umeak alienatu nai...

Pentsatu ondo artu bear diran era-bakiak, alegia salatu jzuzendariak! era guztietarako iritziak onartzen gu-re erriari benetan on egin naiean kalte egin ez dezaiozun.

Ara orr iritzi bat.

JENTIL BATZA

LEGORRETA

"IZARRA"

Esan genezake erria, konturatu gabe, azitzen edo osatzen ari zaigu-la. Ain illun eta bakar arkitzen zan Patxiu-Enea alderdia, ikusten dugu asko bizi duala orain iriki duten "IZARRA" arandegiakin, eta esan bearrak ez dago jendea egin dion arrera ona. Zorionak, bada, Kortatu'tar sendiari IZARRA txoko egoki ta politakin gure alderdi au aunditu duzulako.

DEI BAT

Danok dakizute gure errian urte bete zear ari zaigula IKASTOLA bat gure aurtxoan eziketa-lanean. Eta emen ere badira arazoak, eta ara! betiko leloa: DIRUA!! Danon onera-ko dan ezkeror, guziori dei egiten dizuegu: LAGUNDU GURE ERRIKO IKASTOLARI, bertako bazkun edo sozio egiñaz. Eskonduek eta gaz-teak illero laguntzatxo bat eman ez-ke-ro, borondatezkoa, gure IKASTO-LA'ren etorkizuna ederra litzake. Zuen izenak eman dezutenai eske-rikeri beroenak. Eta oraindik eman ez dezutenoi, mesedez eman lenbaitlen batzordeko norbaiteri edo andere-ñoari.

ERIOAZA

Epaillaren 12'an Arregi'tar Benito. Bijoa bere sendiari gure samin agu-rra.

MENDIRUNTZ

Gure mendigoizale taldea ez da-gu noski ofiak txingurrututa, ta nork gelgitu! Euren azkeneko ibilaldia KANDANTXU'ra izan zuten, eta elu-rretan beren ordu onak igaro ondo-ren, alaitasun ederrean biurtu ziran gure artera.

E. ASKA

BIZKAIA

GALDAKAO

NEURE LANTEGITIK:

Azkenengo asteotan nire lanik argitaldu ezalako ZERUKO AR-GIA'n, ia idatzitea nekatu ete nin-tzan arduraz ikusi dotaz beraren irakurle asko: Eskerrik asko zeun arurataz, ze, orretara ikusi dot ainbat zarela nire izpartxuak ira-kurten dozubezanak.

Enetxuak; ni enaz egundo be euzkeaz idatziten da, euzko gai guztiak goralduta ta aldeztutzen, baña, bai nago pizkat aspertu, go-gorik andijenaz idatziten dodazen lan asko ZERUKO ARGIA'n ar-gitaldu biarran bertako saski edo zestora doiazalako, ezetarik azal-penik emon barik.

—Illa onen bigarren astan izan ziran etxarado nagusian, garizumako gogo jardunak, —zetan esan bez, danak gasteleraz naita euzkotarrak izan txadona betetan ebenik geie-nak. Esan dogunez, notintza andia izan da egunoro.

—Epailla onen 4'gn. gaberdian da zergatik eztakiela, bai ba ordu or-tan lo egozan danak eta, suak ar-tu-ta dana kiskelduta, ezer atera-teko aztirik, geratu zan, Artola'ko auzotegian, Baraya'tar Anastasi-ren basetxe apaña. Neke-nekez kortako beyak bakarrik atera eba-zan, da zori onez guraso ta seme-alabak, naita erdi narritsian ur-ten ziran. Esakera dan lez "kale gorrian" geratu da sendi euzkel-tzalia, Baraya senar - emazteak auen alaba ta beren senar Zama-illoa'tar Sabin da, auen seme-ala-batxu bi.

Ikusten dogunez, biarrizzen an-dian geratu da sendi zintzu au. Galdakaotar jatorrak ba'gera, ba-daukagu nortzuri lagundu.

—Epailla'n 11'gn. ezkondu ziran erri ontako Bengoetxe'ko txado-nan, auzune ortako Senosiain'dar

Mertze neskatille liran eta gure auzokide dan Enzunza'tar Koldo. bika itxas mutzil zintzua. Betiko zoriona lortu izan aldabe artu da-ben biziera barrian.

—Datorren illa'n, Jorralla'n zor-tzigarrenan, eukiko ei-dogu euz-ko jai bikain bat bertoko "Regio" igelezketako aretuan, "Andra-Ma-ri" euzko dantza taldiak eralduta. Lerro auek idatzi doguzanien eral-du barik, tolostu barik, egon da egingo dan jai orren egitaraba, ba-ña, esan gintzake euzko eresi ta dantza ezala urri izango. Beste egun baten idatzkio dogu zerbait geyago argitaldu nai ba'dausko ZERUKO ARGIA'k.

—Datorren illa'n 9'gn. izango ei-da erri ontako Ganguren mendi-goizale bazkunaren urteroko batza-rra, erosi barri daben areto ba-rrian, naita amaitu barik aurki-tuten da norain. Diñauskubenez, ifioz izan danik garrantzitsuen-a izango da egin diran lanak eta egingo diranak jakin arazoteko bazkide guztiei. Alanda-ze, bazki-de guztiok gagoz biartute egun or-tan geure tokira juateko, deituten dauskuben orban.

"BASA-JAUN"

MARKINA

"ZERUTXU" KULTURAL ELKARTEA

Antxiñatxo ez dala ondik, eraldu da uri ontan, bazkuna auxa, eta berton jarri dute Arantegi edo "Re-glamentua"; eta baita ere, aututa geratu zan, Zuzendaritza edo Jun-ta bat. Izen onek osotu dabe lagun taldei: Lendakaria: Arrate'tar Pan-tzeska; ordea: Maguregi'tar Julien; idazkaria: Ansoletar Joseba Ando-ni; idazkari ordea: Maguregi'tar Jokin; Txindi-zaia: Duraldetar Jon; Txindi-zaia: Ibarza-baltar Miren Eguzki; Maikoak: Aretxabaletar Lauren, Amutxas-tegi'tar Felipe, Biteri'tar Erramun, Juaristi'tar Miren Karmele, Jua-risti'tar Gotzon, Gartzia'tar Ize-lestin, Arrate'tar Xabier, Magure-gi'tar Iñaki, Bitori'tar Kasinto. Onulari edo Koniliario: Juaristi'tar Aita Mikel Miren, lekaidea. Egin guztiok gogor, bai dago zeri eldu ta.

IRU ITZALDI

"Zerutxu Jakintza Elkarreak an-tolatu ta ospatu dan aste-ko iru egun onetan, astelena, astearte-a, asteazkena, illuntzeko bederatzi-tan emon ditu iru jardun aldi ede-rrak Arrati'ko neskatilla trebe eta jakintsu dan, Ibarra'tar Miren Karmelek; Donosti'n, Iruñ'a'n, Gazteiz'en eta Bilbo'ko "Coliseo Albia'ko" areto ederrean.

Astelenean ikutu eutzon akatz oni: gizonaren osotasuna erriko konpromisa baten. Asteartean, "Giza kultura bat zer dan. Zer bi-de jarraitu bear dan lortzeko".

Asteazkenean, "Semeak osotas un batean eziteko gurasoen egin-bearra".

Ederto egundu zan iru egunetan, baña esango nuke, ostetza edo jentea lo zaleago dala, ze, lenen-go egunean lagun bildu zan; bi-garrenean, geitxuago, eta iruga-rrenean, tira ba, zeozertxo, baño... naiko ez.

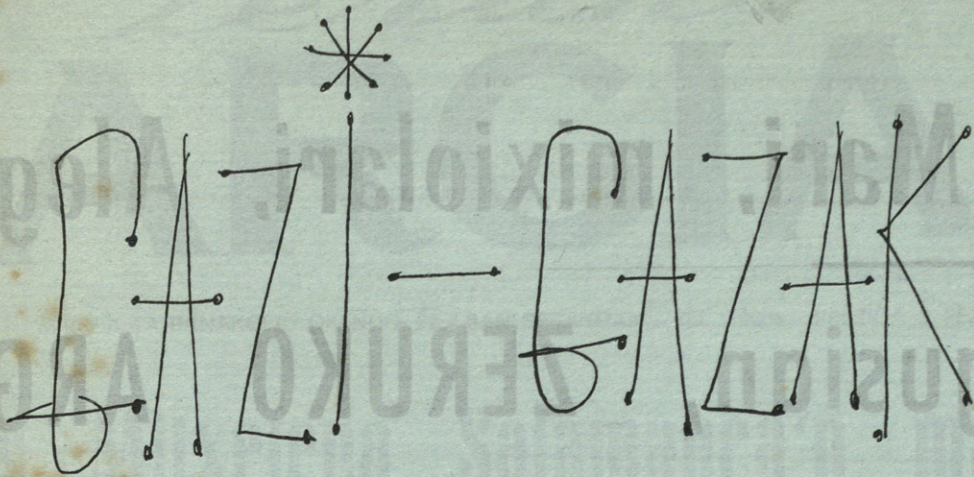
Argi erakutsi euskun zer malla-tan gengozan, eta zer egitera bea-r-tuta gauden euskaldunok, gure iz-kuntza maitagarri au, zaindu gura nai badogu; egia da berak esan ebana, guk egiten ez padogu, bes-teak ez dau egingo, eta itzartu egin bear gerala gure Euskera maita-garria eta aberatsa au, mintzatzen toki guztietan eta artu daigula za-letasuna, bero bero bat, gogoz eus-keraz egiten; ederki jardun eutson gurasoeri ere, zer bearkuntza edo obligazio euken, auren aur, edo umeari euskeraz mintzatzeko.

Azkenean autu zan batzorde bat, arazu au aurrera eruateko.

Euskalerrian, Miren, zulako as-ko palta dira eta egundo bez atze-ratu, jo ta ke aurrera. Eneban esango Arrate aldean olako txori abeslariak zanik. Zorionak, eta urrengo arte.

Euskeraz mintza daigun Euskotar guztiok. Gizakume ta emakume zar eta guztiok. Euskera umai egin senar ta emaztiok. Nai dabena egin dayela ta or konpon bestiak!

URKO

Ooorra ba! Neri igandetan, amarrak alderarte edo, ogean egotea gustatzen yat. Baña gaur amabost, CARLOS'en izkiak dirala bide, ez eusten bakerik emon.

Goxeko zortziretan izan neban lenengo deya urrutizkifuez. Baña... ezan asarratzeko. Neure zafetariko baten deya bai zan: Inigo, amar urteko illobatxoarena.

—Egunon aitita!
—Kaixio laztana! Zer dok orren goiz ibiltzeko?

—Gazi-Gazak irakurri dodaz. Beno... atzo gabaz, ordubete inguruan, aitatxo, amatxo ta danok, Carlos'en izkirik eztauan izenaren billa ibili gintzazan...

—Da zer?
—Ez gendun aurkitu. Eeezin asmau. Esango al daustazu ze izen dan?

—Entzun egik kantatxu au, ia igartzen dokan. Ta kantau neutson:

Txintxin txintxin
Ekin eta ekin.
Carlos'en izki bat eztaroan izena da... Quintin.
Quintin, Quintin,
Ekin eta ekin

Bilbon bagendun gizon andi bat izentxu orrekin. Igarri ebaneko laister alden-du zan, bere gurasoei maratillea askatzera.

Ondoren, barriz tirrin-otsa. Irakurle bat zan.

—Zu "Abeletxe", asmau dot Carlos'en izkirik eztaroan izena.

—Zein dok ba?

—Enrique!

—Cap'tán del barco que se fue a pique?

—Ezaite ibili disimulatzen, arrapau zaitut-eta!

—Arrapau? Alan arrapatzen badituk amorrañak, eztok aborik beteko. Enrique'k Carlos'ek lez, R galanta yaroak!

—Arranoa! Eria da. Itxututa nengoan. Esaiztazu; ze izen da?

—QUINTIN. Ez al uan eza-gutzen Bilbon Dn. Quintin de la Torre ertilari ospetsua?

Arek giza irudi ikusgarriak egiten yozan, arrizko ta burniorizko, ta guk... txixa zarra-zarra ogetik altzautakoan.

—Ori egin ezin dabienak be badira ta ezaite asarratu —erantzun eustan.

Ingalandarrako Oxford urian, "guatekerako", neskatillak alki-latzen ei dira berrogei peseta truke. Gizonezko bakotxak aukeratu ei daike "sesiñoak" irauten dabien orduetarako laguna. Lagun oneik errukiorrak ei dira ta batzen dabien dirua txiroen artean banatzen ei dabe. Orregaitik, ez ei dago ezer txarrik yokalege orretan; ta alan izango da eurak diñoenean.

Baldintza edo klausula bakar bat yarten ei dabe neskatillok: Gabeko amabietarako etxera lagundu bearra. Etxeratzeko goiztxo dan arren ordu ori, errostar bat erresatzeko aña asti izan go dabiela nik uste, emakume errukitsu ta bedeinkatu orreik. Ezteritxozue?

Aspaldion ikusten ez neban txorierritar bategaz topo egin neban lengunean, ta poz-pozik agurtuaz galdetu neutson:

—Da? Zelan zabiltz ba?

—Osasuna badogu ta... Dirua nún dagon be bakigu ta... Kennedy'ren eriotzarekin zer ikusirik be eztogu ta... ondo esanbiko —erantzun eustan.

ABELETXE

BA OTE DAKIZU...?

- «Gizon bat ardo bage dago erdi illa; marmar dabilta tripak ardoaren billa; baña edan ezker ardo txit ongi, gizonik txatarrenak balio ditu bi» bertsoa, zeñena ote?
- Elkano, lurbira lenengoz osatu zuena Getari'n jaio zala ba'dakigu. Nun il zan?
- Arrautzaren iru zati nabarmenenak?
- Jeometri irudietan, ertz-inguru laburrenean zabalgo aundiena duena, zein ote?

WALT DISNEY

Il berria dan gizon ospetsu orren Walt Disney izena ezagun etzaion gutxi dira noski ludian. Bere marrezki bikain eta jostariak ludi guziko nexka-mutikoak ezezik azixeagoak ere atsegiñez iuusi izan ditugu. Izan ere irudi oiek ba'dute gatza ta txinparta, bizitz-txertu ta abots-kilima, zaillena asebetetzeko aña; ba'dute bai zeozer berezi: xalo, arin, argi, pinpirin, alai... Gutxi batzuek bederik aipatzeko, onatx begi aurrean dantzat: Mickey xagutxo, Donald atea, Pluto, Bambi ta beste ainbeste. Abere saillean batik-bat lilluragarriak dira benetan bere irudi poxpoliñak.

Walt Disney ertilari ta olerkari gorengoenetako gañera asmaten-jarioz jantzia izan zan beti. Zine barrutian marrezki igituaz sortutako pelikulak adierazi ezin alako eder-iturria dute; bakar bat aipatzeko orra «Fantasia», ederrean eder, «ikusmik» ean mugage, asma al baño arago dirudiena... zeruko ikuspegitxo bat ez ote?

Orrelatsu da ere, noski, «Disneylandi» California'ko Anaheim urian sortutako amets-uridin antzeko toki zoragarria. 20.000.000 dolar kosta omen zan eta, jakifia, inguru aietara urbiltzen dan guzia ikertaldi bat egin gabe ez omen da aldentzen; andiki ta jakintsu, agintari ta ertilari, erri xea, aundi ta txiki, guziei paraiso txiki bat bezela zaie.

Walt Disney'ren asmatenari zor dizkiogun ainbeste ikusgarri gerora ere, urte askotan, txiki naiz azien aldetik poz atsegiñez aipatu ta txalotak izango dira noski.

Bere bizialdian ain oparotsu ta bikainki lan egin zuen Disney'ren izen ospetsuak ataltxo ontan ere toki berezi bat ondo irabazia dularik benetan pozgarri zait lerro auen omen biotzkorra eskeintzea. Goyan bego.

FLASH ELORDE

Benbait burrukaldi ikusi izan ditudan arren (Sandy Sadler txapelduna bi aldiz) ez naiz boxeozealea; bestalde, zeoro baztertu eziñean, arauak aldatu ta al dan neurrian legundu bear lirakela uste det. Burruka ondorenetatik gizon gazte asko il dirala ba'dakigu ta orrenbesteraño gabe beste asko ta asko bizi guzirako burutik nastuta lanerako gauza ez dirala gelditzen dirala ere bai.

Boxeozeale ez izan arren ordea, Flash Elorde'ren izena atal ontara ekartzeak ba'du bere zergatia; alegia, urte askotan txapeldun izandako Filipinar Elorde boxeolaria bere gainberan sartu berria dala adierazi digu azkenengo burrukak.

Alde batetik bere abizenak nere jaioterriko «Elor» iuguruak gogorazten zizkidalako ta bestetik ainbeste burrukaldi irabazi zituelako, begi begiko zitzaidan beti. Orain, berriz, bere gainbera garratz ortan Elorde izenari dagokion izkuntzan itz xamur auek eskeñi nai izan dizkiot. Flash Elorde, agur!

«ANGOSTURA» ZUBIA

Venezuela'ko lurralde zabalean izadiak zaabldutako ainbeste gauz aipagarrien artean nabarmenetakoak bere ibai aundiak dira. Orinoko ta Caroni batez ere. Lenengoak, Orinoco, Guayana deritzaion lurralde aberatsa erdibitzen du ta alde bateko ta bestekoen artu emanak ur-ontzi mitartez bete bear ziran, oien artean «ferry» batzuek, baña azkenaldi ontan inguru oietan sortu diran lantegi aundi ta berriak beste zeozer eskatzen zuten. Ori dala-ta «Angostura» zubia iriki berria da: 1.678 metro luze ta 400.000.000 Bolibar lareun milloi kosta; Latinar Amerika'n luzeena ta ludi guzikoan artean bederatzigarrena. Orinoko ibaia bera ere ludikoen artean luzeenetako degu, 2.000 kilometro ta oso zabala ere bai, zenbait tokietan 20 kilometro ta geigo; zati estuena Ciudad Bolivar eta Soledad artean dagona, 800 metro, ortik noski bere izena: Angostura.

Zubi ori zear egunero millaka belbil igarotzen dira, 5.600 inguru.

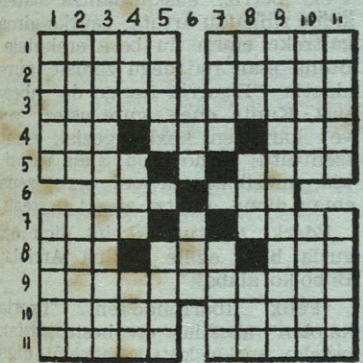
ERANTZUNAK

- Aita Domingo Meagher, Yosulaguna, Donosti'n jaio (1713); jatorriz irlandatarra.
- Pacifico itsasoan, «Santa María de la Victoria» ontzian.
- Azala, zuringoa ta gorringoa.
- Biribilla.

A - B I

Itz gurutzetuak

LE.

ZEARRRETARA:

- 1) Gizon, galtzadun. Gogo, ats. —
- 2) Airatu, ega-egin. Basakatu txikia. —
- 3) Buruz gainka, astalka. —
- 4) Makil luzea. Itxasontzi zapala. —
- 5) Buruean. (aa) Zuaitz mota. —
- 6) Argiketa, agertze. Taxrra ez. —
- 7) Uri, jende xea. Beiak ematen digute. —
- 8) Bakarra. Egats, egal. Arre, uger. —
- 9) Ondorio, gibelondo. —
- 10) Trakets, kankail. (aa) Luki, axeri. —
- 11) Izamen. Zikoitz, zurkaitz.

GOITIK BERA:

- 1) Gatzu, kresal. Moztu, iñausi. —
- 2) Geldi, arrail. Itsusi, ezain. —
- 3) Arrapaladan, itxumustuan. —
- 4) Jauzka, xalto. Eguneroko janari. (aa) Iparraldeko ipui-edestian trumoi-jainko. —
- 5) Kondar, papur. Ezti-egille. —
- 6) Marru, intziri. Atzizkia. —
- 7) (aa) Kapirio, gapirio. (aa) Galpar, adats. —
- 8) (aa) Atzizkia. Nere. Baita, ezta. —
- 9) Ixilguneak, egotaldiak. —
- 10) Beteri, begizakar. (aa) Akullugain, mixtor. —
- 11) Igalia. Era-man.

AGERPENA

- Arana. Eruan. —
- 8) nID. Ene. Ere. — 9) Isiltasunak. — 10) Makar. netze. — 11) Ogi. rot. — 5) nupa. Erle. — 6) Ulu. Aga. — 7) abra. amiz. —
- 1) Gezai. Ebaki. — 2) Igi. ratz. — 3) Zalapatarka. — 4) Ati.
- GOITIK BERA:
- 11) Izate. Zeken. —
- 8) Bat. Ega. Ver. — 9) Atarramentu. — 10) Kakol. Iraz. —
- Ala. Lan. — 5) Lepo. etra. — 6) Agi. Ona. — 7) Eri. Esne. —
- 1) Gizar. Anima. — 2) Agatu. Bisar. — 3) Zilipurdika. — 4) Aga.

ZEARRRETARA:

JOSE ZINKUNEGI'REN
OPTICA BERRIA DONOSTIAN

HERNANI, 4

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Ez Merkenak,
Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak,
Eta nora po jakin bear du baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gadera esne putzuak,
Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

ANTZEKOAK

LE.

Arki bearreko lau izkidun itzak, lenengoa dute berezia.

Asmatu, oen kidekoak:

- 1.—Izugarri, estutasun, urduri.
- 2.—Ipiñi.
- 3.—Zartu gabeko.
- 4.—Maiz, askotan.
- 5.—Aintzako, duin.
- 6.—Esku-gurditxo.

AGERPENA

SARRI. GARRI. NARRI.
LARRI. JARRI. BARRI.

Los Rios'tik Euskalerrira

Otamendi'tar Joxe Mari, mixiolari, Alegi'n

O. N. U.'ko Etxe-Nagusian, ZERUKO ARGIA

Joan zanean bezin argi, orduan bezin apaiz zuzen, gizon leial eta euskaldun bikain itzuli zaigu gure D. Joxe Mari mixiolari.

Ilunperik edo gordailurik gabe, ko apaiz zintzo onekin txit atsegin eta mesedegarria da alkarizketa. ZERUKO ARGIA'ren irakurle guztientzat ere berdin izango dala ziur galararik, orra or gure galdera eta bere iritziz mamitsuak:

—Amazazpi urte Ecuador'en igaro ondoren, nolaz da zure euskera orren b'kaña? — Maite detalako. An, ba dakigu lagun artean euskeraz mintzatzen; b'lera degunean,

emen, ta zergatik? — Ez dakit zer esan. Lur ariñean egiten degu lana an; emen, lodian, Arnariak ere ez berdiñak.

—Egia garbi azaltzeko bildurrik izaten al-dezute, egi ori agintarien gogoko izan ez arren, edo zigorraren bildurak ixil-arazten zaituzte? — Ez da an agintarien bildur aundirik. Erriak aukeratzen ditu: urte gutxitarako. Berrik ere aukeratuak izateko, erria losintxatu bear. Inor zigorkatu ezker, oker aundiak datorzkie agintariari berari. Gizonen eskubideak, zenbait tokitako orde, ba-dute an babes.

kristau askoen sinismena. Martiritzaraño ez iritxi arren, egiaren aitorleen bear aundia du gure Elizak gaurko egunez. Leen egiari aitor egin diogu; gero ere, nai genioke.

—Alde aundia al-dago emengo kristauetatik angotara eta nungoak obeak? — Aldea, bai aundia. Nungoak obeak? Ez dakit. Jainkoak daki zar zaion atsegingarriago: aur gaxoen sinismena, ala gizon gordiñen sinistea.

—Aldaketa aundia arkitu al-dezu Euskal-errian 17 urte luze oetan, ta aldaketa ori onerako edo txarrerako izan da. Zergatik? — Ikusgarria da benetan egin dan aldaketa. Atsegingarria? — Iritzi bat bakarra ez litzake izango zuzena.

Gizon, euskaldun eta kristau bezela iritziaz, onela nioke: Gizon naizenez ontzat artzen det aldaketa au: bizia errezagoa dirudi; lana ariñago; jana, osansuntsuago; dirua, ugariago; ibilketa, eskurago; jakin-bidea, zabalako.

Euskaldun naizenez, ba-da zerbait pozgarri, beste zerbait beldurgarri.

Euskerak aurrera egin du elizan; atzera aurren artean. Gaurko eskola oso kaltegarri zaigu gal ontan. Gazte tartean ikusi ditut, batzuetan, euskal-zale jatorrak. Bearrezkoa da talde ori ugaritzea. Euskeraren etorkizunak bildur ematen dit. Etzai ematen bear duan laguntza. Une ontan ez da izan aldaketarik: leen eta orain ez dira izan aintzat artuak izkuntz eta erriaren eskubideak.

Kristau maizenez, aurreko gaiean bezela, aurrerapen eta atzera penak nabarmen ikusten ditut. Erromako Batzar Nagusiak aurreruntz bultzat dio gure sinismenari. Sendotu egin da zenbait kristauen jokabidea.

Atzerapena ere nebaizen da: Batzar Nagusiak erakutsi zuan bidetik nagi dabil gure Eliza, kristau askoen iritziz. Erlijio ta elizgizonen ganako ajola galtzen ari da. Ez dute uste-onik eliz-gizonetan. Etorkizuna, beldurgarria.

—Gaztedia apaiz batzuetatik

urruti dabillearik, nolaz inguratzen da beste apaiz batzuetara, eulia ezti-ontzira bezela, eta euren esanak betetzeko dago prest? — Eulia, eztiarena: gizona maitatzen duanarengana. Maitasunaren le-nengo malla, aintzakotzat artzea. Zenbait gizonak txorakeritzat jotzen dute gaurko gazteen jokaera guztia. Gazteen gandik asko ikasi genezake. Aintzakotzat artu bear.

—Aruntz itzultzeko zaletasunik ba-dezu edo naiago zenduke zure apaizgintza zure errian osatu eta zergatik? — Erdibitua daukat biotza: Los R'os eta Euskal-erri. Eta bietan ezin bizi, Ango lana: sinismena trinkotu.

Emen: "Egiari aitor egin". Angoa, lan zalla; emengoa ez erreza-go. Jaunak argitu gaitzala nora jo.

—Mixiolari lanketan nola aurreraten dezute geien; agintariari, altsu eta aundikiei bizkarra igurtziaz eta losintxatuaz, ala langille eta beartsuak zuetaratuaz? — Los Rios'en ez gera izan inoren menpeko. Goiko ta beeko, eskubi ta ezkerreko, zuriak eta gorriak gure lagun izan dira.

Bezirapen berezi bat izatekoetan, beartsu ta beekoentzat izan da.

—Nolokoa izango litzake zure jokaera Euskal erriko erretore izanik? — Los Rios'en bezelakoa: guzien lagun; ez inoren mirabe... Mindu ta aspiratuak, olek biotzean barrenagoan.

Orra emen erantzun eta iritzi mardul eta sakonak. Ez nun gutxiago itxaro zugandik, Joxe Mari jauna. Biotza erdibituriak daukazu: la diozu bañan Euskal-erriak zure biotz oso-oso bearrezkoa duela uste det. Goimaitasuna nai ta naiezkoa izanik, etxeari begiratu bear zaio lenen eta zure etxean zure antzeko gizonak urri dira.

Zure erriak beso-zabal artu zaitu eta zure guraso, senide eta adiskideen inguruan ere izango zenduke esku-be lan. Barka zaiguzu gaurko gure jakin nai eta egarri au eta beste baterako ere ortxe izango dituzu zuretzat ZERUKO ARGIA'ko orriak. Eskerrikasko.

IGNACIO BEGIRIZTAIN

José María Otamendi, bidean tipatutako umeak, beren etxeetara eramanaz.

euskeraz abesten... Zerbait irakurri ere bai: Olabide, "Or'xe"... Noizik-beñka, bai ta ZERUKO ARGIA ere. Benetan, asko uste gabe etorri zitzaidan eskuetara ZERUKO ARGIA, orain iru aste: New York'en nintzan, ta O.N.U.'ko Etxe-Nagusia ikustera joan ginan lau apaiz euskaldun. An genb'ltzala, bertako Sekretarian lan egiten duan gizon arpi bat ondoratu z'itza'gun, ta euskal'unak giñala jakin da, patrikatik paper bat ateraz, onela zigun: "Tor'zute au".

Zer ote? — Donosti-ko ZERUKO ARGIA.

Mezarik ematen al dezute euskeraz Los R'os'en? — Ez Erriar'ntzat ematen ditugu mezak; eta erdaldu-na da erria.

—Zer iritzi dute an'otarrak eus-kotarretzaz? — Lang'ile serala: iraunkor, buru-gogor, gureko...

—Euskal errian, mezetan egiten dan itzaldian, 6 erdaldu eta 100 euskaldun entzule izanik, euskeraz ala er'raz itz'gin'go zenduke? — Euskeraz, ezerean za'antzik gabe; itz bi erderaz erantsiaz.

—Zer'atik joan ziñan aruntz? — An etzan eleiz gizonik: Euskal-errian, asko (zei'ri ere ortxe-ortxe). Erromatik euskaldunoi eskeñi ziru'en an'go mixio lana. Goren ga'n lan ori artu-ta, or joan giñan laruntaldea Los R'os'aldera.

—Apaiz lana nun da erreza'go, an a'a emen, ta zergait k? — Zalla da eran'zuna. G'zonar'ntzat ez da err'z, beti umeekin eta umeen ki-dekoekin lan egin bearra. Orra or gure an'go nekea: umeen artean beti joka bear: lan jatorrik ezin e'gin. Emen, berr'z... Apaiza, ele'z GI-ZON izan bearrean, eliz-UME izatera bearua da'ola dirudi. Ta gizonari ume biurtza nekagarri zaio. Umetzat jo-ta edukitzea, areago.

—Apaiz-lanak nun ematen ditu arnari edo frutu ugariok, an ala

—Maxiaketa'rik edo kritikarik egiten al-dizute, ta nola artzen dituzute maxiaketa oiek? — Bai, noski. Kritika ori bearrezkoa da. Guk besteek egiten diegu; ta besteak guri. On egiten du inoren iritzia aintzat artzeak (ontzat artzen ez ba-da ere). Maxiaketa ez det berdin jotzen kritikarekin. Bazter guztietan izaten dan larra derizkiot. (Ta... larrak ere ba du bere sasi-maatsa).

—Egiar'n martiri izatera iritxi-ko al-ziñateke, zure ustez? — Gaur dan egunez martiriak urri dirala dirudi. Orregatik dijoa atzeraka

Otamendi apaiz jauna Ecuador'ko umeen artean. Mixiolaria dijoakienean, auzoko umeak pozik.

EUSKAL ABESTI BERRIEN IRUGARRREN JAIALDI ONDOREN

Jaialdi onek eman ditu bereak eta bi, Euskalerriko lau Uri Burutan: Donostia'n, Irñe'n, Gazteiz'en eta azkenean Bilbo'n. Entzuleak eman dute beren iritzia. Onenaren alde; ta or gelditu da guzien gain aurrena Aita Anjel Aulestia'ren abestia, Zubikarai Agustiñ'en itzez jantzia. Kantuaren izena: "Ames egin dot'zan. Onen ondoren era onetan sarituak izan dira bata bestearen atzean: "Txoria kaiolan", Aita Felix Ibarrodo'rena; "Garbiñe", Garbizu'tar Tomas'ena, "El gorria izango da", Rejina Arriola'rena; "Lekeitio", Eusebio Erkiaga'rena ta "Bilboko illargia", Marilu Ornilla'rena.

Orain irakurtzekoak idatzi dituzte bata eta besteak Jaialdi oni beren iritzia ta azterketa egina. Ruiz Jalon'ek ematen digu berea onela: "Coliseo Albia'n eman dan Euskal Abestien III'garren Jaialdiari buruz, iritzirik onenetakoa eman ditek. "Ye-ye" abesti tan-kerak gureari eman bai-dioke egoki. Euskal Abestia gaurko kanta-mota bihurtu bai-diteke ta azkenengo igande orretan entzun genduan, gure artean kanta berriak, aide giro ederrera jotzen dute jator. Sari tutako sei abestioak, musika tanke-ra berdiñean egosiak ditugu ta bai ibiliz eta bai adieraz ederki jatu-tzen bai-tira gure eresi giroa. Eman diran botoen ondoren, gure azterketa egin diegu Erkiaga'ren "Lekeitio'ri, Garbizu'ren "Garbiñe" ri ta Marilu Ornilla'ren "Bilbo'ko illargia"ri. Iru auk, gaurko musika karent barruan dirala ere, melodi ta aide-kantuari leku geiago eman diote".

"Aita Aulestia'ren "Ames egin dot'ek, berriz, euskal-dantza baten aidea zimendu artuta, gaurko giroa galtzeke eman du bere erakutsia. Baiña esan nai degu zerbait, gure aldetik, "Elgorria izango da" abestiaz. Kanta onek, gure ustez, "ye-ye" kantaren kokxa guziak ager-tzen ditu: ritmo bizia, alaia ta jalkia, musika-mota oni bere izena eman diona, dantza-abesti nasteen.

Ederki tajutua eskeñi digu ori guzia bere egille Rejina Arriola, Bilbo'ko alabak".

"Felix Ibarrodo'ren "Txoria kaiolan" abestiak ere beste guziak bezela, euskal-kutsua eskeñi digu gaurko aidea. Eta kantariak alakoak: Lourdes Ir'ondo, Begoña Idoyaga, Chely Lavifia, Benito Ler-txundi, Nino Remuñan eta Juan Libarona. Guziak txalogarri. Izla-riak ere, egokiak, nai euskeraz Mari Karmen Ibarra; na'z erderaz Franzizko Xabier Gartzia".

— oOo —

"La Voz de España"n A. Baciba-lupe'ren iruzkin edo komentariak ere irakurriak ditugu. Ona emen onen esan batzuek:

"Entzuleen artean zer-gerta b'zia sortua zegoen, aurreko egunetako boto-zerrendak ikusita. Bilbo'k zu kan azkeneko erabakia bere esku.

Inun ere ezitza berdin izan entzuleen iritzia. Baiña danera begirata, Garbizu'ren "Garbiñe"k zekarren bere alde autarkirik geie-na. Au bai-zan askoren iritziz, la-nik bikaifiena, bai itzen aldetik, bai eresi aldetik ere".

"Aide onetan asi da Jaialdia. Txalo asko jaso dute "Txoria kaiola", "Ames egin dot" ta "Elgorria izango da" abestiak. Azkenengo onek, esan bearra degu, oso arra-

(3'garren orrialdean jarraitzen du)